17

1

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LR

Europos LIETUVIS

Nr. 41 (1231) Londonas, 1974 m. spalio 22 d. XXVIII metai

Atgal prie darbo

Po trijų savaičių rinkiminio įkarščio D. Britanijos politinių partijų veikėjai ir jų rinkiminės komandos vėl sugrįžo prie naudingesnio darbo. Sugaišta tūkstančiai darbo valandų, sunaudota šimtai tonų popieriaus, išeikvota didelės pinigų sumos, ir visa tai, kaip sako kai kurie cinikai, visai be reikalo.

Po rinkimų gyvenimas krašte nepasikeis, infliacija, greičiausia, vyks ir toliau, prekių kainos ir pragyvenimo išlaidos kils, darbininkai streikuos... Mikroskopinis Labour partijos laimėjimas gyvenimo per trumpą laiką nepakeis. Nepakeistų jo, jei būtų laimėjusi ir kuri nors kita partija.

Vienintelė protinga išvada, kurią iš šių rinkimų galima pasidaryti yra tai, kad D. Britanijos piliečiai nepasimetė: jie nedavė nei vienai partijai tokios daugumos, kad ji galėtų laisvai uždėti apynasrį opozicijai ir nueiti į kraštutinumus, bet taip pat neišblaškė savo balsų tiek, kad vėl reiktų pradėti kalbėti apie naujus rinkimus.

Šiuo metu žymiai svarbesnis klausimas yra ne kuri partija laimi rinkimus, bet kas iš tikrųjų valdo kraštą. Niekam šiandien nebėra paslaptis, kad britų parlamentas (nesvarbu, kuri partija turi daugumą), jeigu nori išsilaikyti, privalo vykdyti profesinių sąjungų valią. Jos yra tikrieji šio krašto „kingmakeriai". O pačios profes. sąjungos dažniausia yra priverstos paklusti tai desėtkai procentų aktyviųjų vadų, kuriuos tik revoliucija ar kraštutinis socializmas tegali patenkinti.

Būsimoji vyriausybė neišvengs tų didelių sunkumų, kurie nei kiek nesumažėjo ją naujai perrinkus. Taip vadinamas socialinis kontraktas greitai virs paprastu popiergaliu, o darbininkai pradės reikalauti „teisingo" atlyginimo. Suvalstybinti pramonę nebus lengva, nes mažiau kaip 40% gyventojų tepasisakė už partijos programą. Likusi privatiškose rankose pramonė nebus naši, nes jai trūksta kapitalo, kurio bendrovių savininkai, bijodami nusavinimų; nenori investuoti. Pramonei nusilpus, pakils bedarbių skaičius, o gamybai smunkant, didės infliacija. Sunku bus išspręsti ir Europos Bendruomenės plebiscito problemą, nes pati darbiečių partija tuo klausimu yra suskilusi. Tad ką vyriausybė patars gyventojams, jei ji pati neturi vieningos nuomonės, ir kaip ji praves referendumą, nesudarydama preteksto tuo pačiu keliu spręsti ir kitus, pvz., mirties bausmės ar imigracijos klausimus? Ir kam pagaliau dar būtų reikalingas parlamentas?

Problemų yra daug, ir jos visos labai sunkios. Ūkio ekspertų nuomone, D. Britanija yra ne menkesnėje krizėje, kaip ji buvo 1930 m. Keletas neatsargių žingsnių — ir infliacija ją pasmaugs.

Nesileidžiant į platesnius aiškinimus, galima, tur būt, sakyti, kad D. Britanijos gyventojai pasirinko geriausią išeitį, pavesdami tas problemas spręsti daugiausia patyrusiam, ilgiausią laiką vyriausybės priešaky stovėjusiam ir savoje partijoje vidurio kelią pasirinkusiam H. Wilsonui. Galima spėti, kad žymi konservatorių dalis per daug ašarų nelieja dėl rinkimų pralaimėjimo. Jie tariasi pasimokę iš anų arabų pirklių, kurie kelionėse per dykumas visada eidavo vilkstinės priešakyje, o kupranugariai sekdavo jų pėdomis. Karo metu užminavus kelius, pirkliai pakeitė taktiką — tegu kupranugariai eina pirma! Gal vis dėlto protingiausiai padarytų ministeris pirmininkas, jei į sunkiai įklimpusį vežimą, į tą kupranugarių vilkstinę, jis pasikviestų ir tuos, kurie pasiliko stovėti užpakalyje. Darbo užtektų visiems.

Jeigu dabartinei vyriausybei per ateinančius porą metų pavyks išspręsti dvi svarbiausias — infliacijos ir darbo santykių (prof. sąjungų) problemas, tai šių rinkimų pastangos nebus nuėjusios veltui. Priešingu atveju — D. Britanija įsirikiuos į elgetaujančių tautų skaičių ir turės pakeisti savo tradicinį vardą ir vadintis Mažąja Britanija.

Lucanus

LAIŠKAS IŠ NOTTINGHAMO

„...Vietoje rūpinęsi visuotine ekonomine krize, kurios išdavos gali pavojingai paliesti ir mūsų tėvynę, jūs, susirinkę čia, filosofuojate apie marksizmą ir leninizmą ir švaistotės socializmo doktrinomis kairėn ir dešinėn. Tuo pačiu jūs tik parodote savo nesubrendimą bet kuriems rimtiems klausimams ir eksponuojate savų **smegenų krizę**, kurios net jūs patys nesugebate nei suprasti, nei išspręsti..." Taip Vak. Vokietijos kancleris H. Šmidt kalbėjo socialistų jaunimo suvažiavimo metu Hamburge.

Atidus šių laiškų skaitytojas, tikimės, yra pastebėjęs, kad jau nuo seniai kartas nuo karto esu pasisakęs, **jog mokslo, politikos ar ūkio įvykiai klostosi taip, kad žmogus nebepajėgs jų išspręsti**, kitaip tariant, nebepajėgs tų visų įvykių sukontroliuoti bei suharmonizuoti žmogaus ar bendruomenės labui. Ir štai, pagaliau, vienas šių dienų žymiausių vakarų Europos politikų, Vokietijos kancleris ištarė tuos du grėsmingus, mano pabrauktus žodžius labai aiškiai ir nedviprasmiškai — „smegenų krizė"! Deja, jie taikytini ne tik socialistiniam jaunimui Hamburge, bet ir subrendusiam žmogui pasaulyje, nesvarbu, kas jis bebūtų. Pirmoji šios „smegenų krizės" fazė jau prie mūsų slenksčio.

***

Atidarant Jungtinių Tautų rudens sesiją, tiek JT generalinis sekretorius K. Waldheim, tiek šios sesijos pirmininkas A. Buteflika (Alžiro užs. reikalų ministeris) pabrėžtinai kalbėjo tik apie **„globalinę pasaulinę, žmonijai iki šiol nežinomos apimties krizę."**

Po to žodis priklausė JAV prezidentui G. Fordui. Jis, kalbėdamas tuo pačiu klausimu, pasakė: „...Ši krizė galėtų būti pašalinta tik visų tautų glaudžiu bendradarbiavimu. Priešingu atveju **krizė pasidarys nebesukontroliuojama ir taps grėsmingų kivirčų šaltiniu tautų tarpe."**

Prieš savaitę G. Ford Pasaulio Energijos konferencijoj Detroite buvo pasisakęs dar aiškiau: „Suverenines tautos negali leisti, kad jų politika būtų sąlygojama arba jų likimas nusprendžiamas kieno nors dirbtinomis intervencijomis žmonijai labiausiai reikalingų prekių rinkoje. Tokios intervencijos veda tik į pasaulio tvarkos ir saugumo sutrikimą. Pasaulio istorijos eigoje tautos ne kartą ryžosi pasibaisėtiniems karams tik dėl duonos kąsnio ar vandens šaukšto..." Visiems juk žinoma, kad JAV šiuo metu yra didžiausias duonos aruodas pasaulyje. Bet kokios būtų pasekmės, jeigu JAV staiga apsispręstų paketurgubinti duonos kainą, kaip buvo padaryta su žibalu...

Tokie buvo žodžiai — jautrūs, apmaudingi ir net grasinantys.

Po jų sekė veiksmas.

Išeičiai iš susidariusios dramatiškos padėties surasti, prezidentas G. Ford sukvietė visus Amerikoj žinomiausius ūkio bei finansų žinovus į konferenciją. Jų buvo apie 800. Konferencija tęsėsi dvi dienas; joje visą laiką dalyvavo pats prezidentas ir net, galima sakyti, visa Tauta, nes konferencija buvo perduodama per televiziją.

Konferencijai baigiantis, prezidentas G. Ford jos darbus ir išdavas reziumavo maždaug šitaip: visi 800 ūkio žinovų sutarė tik vienu klausimu, kad Amerikos ir pasaulio ekonominė padėtis yra nepaprastai sunki. Kaip iš jos išeiti, kiekvienas buvo skirtingos nuomonės. Toliau G. Ford pasakė: „Man paaiškėjo, kad jokios komisijos ar komitetai negali laimėti kovos su esamais sunkumais. Jūs kalbėjote atvirai. Dėl to aš ir Amerikos tauta geriau supranta gresiančius pavojus ir problemą; visų tų nuomonių ir prieštaravimų išdavoje mes visi gal pradėjome bent susivokti, kuria kryptimi mums reikia veikti." Ir vėl aiški „smegenų krizė".

***

Tuo metu, kai JAV žinovai klaidžioja nežinioje, arabų vadovai, patylom prunkšdami į saują ir paketvirgubindami žibalo kainas, inkasuoja **80 bilijonų dolerių kasmet** (arba daugiau kaip 200 milijonų dolerių kasdien). Juos sumoka visų pirma JAV, Japonija ir Vakarų Europa. Ką tai reiškia arba turės reikšti ateity, jeigu tokia susidariusi padėtis tęsis ilgesnį laiką?

Atsakymas, deja, reikalauja daugelio problemų narpliojimo ir statistikos skaičių. Prisibijau, kad ne ekonomistui tai bus labai nuobodu ir vis vien mažai suprantama. Iš kitos gi pusės klausimas yra tiek svarbus, kad negali būti paliktas be atsakymo. Atleiskite tad, mieli skaitytojai, kad mėginsiu būti literatu ir parašysiu trumpą apysaką.

Kažkur nežinomoj saloj, kurios viena dalis buvo labai derlinga, nuo neatmenamų laikų gyveno ūkininkas. Kitoj salos pusėj buvo tik smėlio kopos ir jos niekam nepriklausė. Ūkininko šeima buvo labai darbšti. Laikui bėgant, derlingoji salos dalis virto gražiu, labai turtingu ūkiu. Vieną vasarą į smėlėtąją salos pakrantę išlipo žvejo šeima ir, apsidairiusi, nutarė apsigyventi. Užsimezgė kaimyniniai ryšiai tarp žvejo ir ūkininko. Praėjo daug laiko ir gyvenimas vis slinko sena nustatyta vaga. Tik vieną gražią dieną žvejo vaikai parbėgo namo ir pranešė, kad, bežaisdami ir bekasinėdami kopose, jie rado kažkokį labai dvokiantį vandenį. Žvejys susidomėjo; nuėjęs į tą vietą, jis pamatė ir suprato, kad tai buvo žibalas. Su šia žinia jis nuskubėjo pas ūkininką. Jie greit sutarė, kad žibalas bus pigi medžiaga. Jei ūkininkas mechanizuotų savo ūkį, tai dideli plotai dar nenaudojamos geros žemės galėtų būti apdirbti ir tuo būdu ūkis žymiai padidintas ir praturtintas. Iš lėto ūkininkas pasidarė žymiai turtingesnis negu žvejys. Atsirado pavydas, kaimyniniai santykiai pradėjo pairti. Žvejys staiga sugalvojo, kad jis galėtų tapti žymiai turtingesniu, jeigu jis pradėtų kelti žibalo kainą. Vaizdas pradėjo keistis — žvejys turtėjo, o ūkininkas, vis nenorėdamas atsisakyti mechanizacijos, brido į skolas ir ūkis pradėjo menkėti. Žvejui gi turtėjant, atsirado nauji nelaukti sunkumai — ką daryti su pinigais, kurių atsirado žymiai daugiau, negu jis galėjo sunaudoti? Jis pradėjo supirkinėti gražesnius bei derlingesnius nykstančio ūkio gabalėlius... Čia nutrauksiu savo pasakojimą.

Dabar grįžkime prie 200 milijonų dolerių per dieną arba 8 milijonų dolerių per valandą. Arabams, kaip ir mūsų žvejui, turėjo kilti klausimas — ką daryti su pinigais? Jie, kaip žvejys, apsisprendė nupirkti gražiausias ir pinigiškai derlingiausias Vakarų Europos vietas. Arabai investavo dideles sumas į Europos didžiausius metalo bei ginklų Kruppo fabrikus Vak. Vokietijoj ir nupirko vieną gražiausių parkų Anglijoj; važinėja puikiom Rolls-Royce mašinom ir ieško daugiau pirkinių.

***

Pagaliau gal nebūtų taip jau blogai, jeigu arabai nusipirktų vieną kitą įmonę ar parką. Tik, deja, tų pinigų arabų kišenėse per laiką prisirenka tiek daug, kad jie pradeda veikti ne tik paskiras valstybes, bet ir tarpvalstybinius santykius — **milžiniškos pinigų sumos vienose rankose įneša netikrumo veiksnį, o galų gale ir anarchiją į tarptautinius ekonominius, o per juos ir į valstybių politinius santykius.**

Arabai, pajėgdami tik mažą pinigų dalį sunaudoti pirkimams, likusius skolina vyriausybėms **trumpalaikių** paskolų sąlygomis. Tai reiškia, kad bet kuri giliai įsiskolinusi valstybė nejučiomis nustoja ekonominio savarankiškumo, nes arabai bet kada gali pareikalauti skolą grąžinti. Šiuo metu tokioj padėty jau yra Italija (labai arti visiško finansinio suirimo) ir iš dalies D. Britanija. (Čia tokios milžiniškos sumos guli bankuose, kad jų staigus pareikalavimas sukeltų didelę paniką pinigų rinkoje).

Tokią padėtį ir tokias galimybes labai gerai žino ir supranta tiek arabai, tiek Vakarų pasaulis. Ilgainiui tokia padėtis Vakarų pasauliui gali pasidaryti nepakeliama ir nepakenčiama. Todėl prieš mėnesį Tarptautinis Pasaulio Bankas buvo sukvietęs įvairių valstybių atstovų posėdį. Tame posėdyje D. Britanijos atstovas padarė pasiūlymą sudaryti bent vienų metų planą, kaip tos milžiniškos arabų sumos turėtų būti sunaudojamos pasaulio gerbūviui. Mintis, be abejo, buvo puiki, bet dėl paties plano kilo daug neaiškumų. Be to, pinigai, kuriems toks planas būtų sudaromas, priklauso arabams, o arabų, atrodo, tokie planai nedomina. Tuo būdu ir vėl „smegenų krizė".

***

Visa tai gal ir nebūtų taip bloga, jeigu žibalo tiekimas ir pinigų skolinimas nebūtų rišamas su arabų politine galvosena ir veiksmais. Kaip žinoma, tie veiksmai sąlygojami arabų-žydų nesantaikos užbaigimu visiškai ir besąlyginiai arabų naudai. Dr. Kissingeris, kuris vėl lankė arabų kraštus, kaip tik ir norėjo atskirti žibalą nuo politikos, bet, atrodo, nepasisekė.

Iš kitos pusės, mes juk irgi žinome, kad praėjusią vasarą dr. Kisingerio iniciatyva tarp žydų ir arabų sudarytos sutartys buvo tik laikinos ir jau baigiasi. Konflikto ugniakalnis prie Sueso kanalo tad vėl pradeda grėsmingai rūkti. Sovietai, neva JAV draugai, per paliaubų pusmetį privežė į Siriją pakankamai ginklų ugniakalniui vėl užžiebti. Dr. Kisingeriui besilankant Egipte, Brežnevas nebuvo draugiškas. Priešingai — viešėdamas Moldavijoj, jis pasakė kalbą, kurioj įspėjo JAV, kad jau laikas liautis suvedžioti arabus; laikas, kad Izraelis grąžintų visas užimtas arabų žemes ir atkurtų Palestinos valstybę... Įdomu, kiek tuomet beliktų iš Izraelio?!.. Priešingu atveju — konfliktas taps parako statine, kuri savaime turės sprogti.

Šiomis „džiaugsmingomis" perspektyvomis gal ir baigsiu šį laišką. Bet jeigu jums, mieli skaitytojai, viso to dar nepakanka, tai galėčiau štai ką pridurti: po labai ilgų bandymų pagaliau mokslininkai išrado šviesos spindulius, kurie bet kuriame atstume gali supiaustyti stiklą, sulydyti metalą ir... užmušti bet kokį gyvį. Kaip žinoma, šviesos greitis yra 300.000 kilometrų per sekundę. Baigsiu tad skautiškai — „Budėkime!"

Iki pasimatymo čia arba Karaliaučiuje

Stasys Kuzminskas

PASAULYJE

TAIKOS PREMIJA

1974 m. Nobelio taikos premija paskirta buvusiam Airijos užs. reik. ministeriui Sean McBride ir buv. Japonijos min. pirmininkui Eiseku Sato.

McBride iki 1928 m. buvo IRA štabo viršininkas, bet vėliau pakeitė savo nusistatymą ir kovojo tik teisinėmis priemonėmis. Tuo metu IRA kovojo ne už Šiaurinės, bet visos Airijos išsilaisvinimą.

TRŪKSTA RAŠOMŲJŲ MAŠINĖLIŲ

Estų laikraštis „Eesti Paevaleht", leidžiamas Švedijoje, praneša, kad Estijoje (taip pat Lietuvoje ir Latvijoje) visos rašomosios mašinėlės turi būti užregistruotos KGB įstaigose. Registruojant, paimami raidžių tipo pavyzdžiai. Nuo praėjusių metų vasaros uždrausta vartoti šapirografus ir kitas rašto dauginimo priemones.

Visose Baltijos valstybėse nebegalima gauti rašomųjų mašinėlių lotynų raidėmis. Norintieji jas įsigyti, turi užpildyti specialias formas ir gauti leidimus. Krautuvėse tokios mašinėlės neparduodamos. Todėl ir leidimus gavusieji kartais turi laukti net 18 mėnesių, kol gauna užsakytą mašinėlę. Tuo tarpu rusiškomis raidėmis mašinėlės esančios laisvai pardavinėjamos krautuvėse.

„IŠKILMINGA" MIRTIS

Sąryšyje su rinkimais į parlamentą, Europos spauda pasakė daug karčių, bet dažnai ir teisingų žodžių apie D. Britaniją. Gal pats charakteringiausias yra „France-Soir" korespondentės Eva Fournier išsireiškimas. „Nepaprastai skaudu matyti šį retą, bet realų pasaulio pabaigos vaizdą, kai visa atsitinka pamažu ir žmonės, tai žinodami, su šypsniu ir net pasitenkinimu iškilmingai žengia į mirtį."

Septynios DIENOS

— Norvegijoje dėl numatomo gero pelno iš Šiaurės jūros naftos, gyventojų mokesčiai sumažinti 9%.

— Rytų Vokietija netikėtai pakėlė nuomas visoms Vakarų valstybių ambasadoms. Šios protestuoja ir nesutinka mokėti daugiau, negu buvo sutarta.

— Jugoslavijoj areštuotas rašytojas M. Mihajlov, įtariamas ruošęs perversmą.

— Princesė Aleksandra naujai atstatytiems karališkiems rūmams Varšuvoje padovanojo senoviškų baldų komplektą. Jos vyras yra Angus Ogilvy, o ne Du Cann, kaip klaidingai buvo parašyta praėjusiame numeryje.

— Londone yra toks didelis pašto tarnautojų trūkumas, kad laiškai kartais užtrunka po 5 dienas. Kalbama net apie laiškų pristatymą tik kas antrą dieną.

— Graikijoje vėl leidžiami garsaus kompozitoriaus komunisto Theodorakio koncertai atvirame ore, kurie buvo uždrausti prieš daugiau kaip 7 metus.

— Dundee (Skotija) prof. sąjungų atstovas pareikalavo, kad whisky gamyba būtų suvalstybinta.

— L. Brežnevas pareiškė, kad jeigu palestiniečių reikalavimai nebus patenkinti, žydų-arabų karas gali greitai prasidėti iš naujo.

— Partijos pareigūnas B. N. Čaplin'as, kuris išvaikė Maskvoje modernistų parodą, atleistas iš pareigų ir perkeltas į naują vietą.

— Meksikoje surasti nauji naftos šaltiniai, kurie prilygs arabų naftos ištekliams.

— Kinija pradėjo statyti naują atominių bombų bandymų stotį Tibete.

— Prancūzija sumažins muitus už importuojamą Scotch whisky.

— Etnos ugniakalnis Italijoje vėl pradėjo aktyviai veikti.

— Texas universiteto atomo skaldymo laboratorijoje buvo pasiekta 111 milijonų laipsnių (C) karščio. Kol kas nėra priemonių tokiai temperatūrai išlaikyti.

— Demonstrantai Addis Abeboje reikalavo pakarti Abisinijos imperatorių Haile Selassie.

— Kinijos užsienio reikalų ministerio pavaduotojas Čiao Kuna-hua, viešėdamas Bonoje, pareiškė, kad abi Vokietijos turėtų būti sujungtos.

— Kairo aerodrome netyčia išsišovė automat. šautuvas, sužeisdamas dr. Kissingerio asmeninės apsaugos palydovą. Tai įvyko lėktuve, kuriame buvo ir dr. Kissingeris.

— Graham Gales užmušė plaktuku savo tėvą ir motiną, kad galėtų pasinaudoti jų pinigais. Jį tai vertusi padaryti išlaidi žmona. Gales nuteistas kalėti iki gyvos galvos.

— Nobelio medicinos premijas laimėjo trys biologai: prof. A. Claude (Belgija), prof. Christian de Duve (JAV) ir rumunų kilmės prof. G. Palade (JAV).

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W11 2PU. Tel. 01-727 2470

Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina metams 5,50 sv., dolerio kraštuose — 14 dol. metams; Vokietijoje — DM 35.

Pensininkams 4.00 sv. Anglijoje.

Atskiro numerio kaina — 12 p.

Už laikraštyje kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 1.00 sv. už colį. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau.

A†A

STANISLAVAI MOCKIENEI

mirus,
nuoširdžiai užjaučiame
P. S. Nenortų, Z. J. Grupiljonų
ir S. Mockaus šeimas.

Černių šeima

A†A

JONUI BARTUSEVIČIUI

staiga mirus,
jo žmonai Bartusevičienei ir
dukrelėms reiškiame giliausią
užuojautą.

L. A. Valentukavičiai
M. Gelvinauskienė
A. J. Vilimai

Petrutę ir Stepą Nenortus,
mylimai mamytei ir uošvei mirus,
nuoširdžiai užjaučiame.

O. & J. Bendoriai

A†A

Petrutei, Zosei, Bronei, Stasiui,
Antanui ir jų šeimoms, mylimai
mamytei, uošvei ir senelei
A. A. STASEI MOCKIENEI
mirus,
reiškiu nuoširdžią užuojautą

A. Žukauskas

P. Nenortienei Mockutei ir jos vyrui, L. Namų B-vės Valdybos pirmininkui inž. S. Nenortui, motinai ir uošvei

A.A. S. MOCKIENEI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia

DBLS Centro Valdyba

A. A.
STANISLAVAI MOCKIENEI

mirus,
nuoširdžiai užjaučiame
P. & S. Nenortų, Z. & J. Grupiljonų
ir S. Mockaus šeimas.

DBLS I Skyriaus valdyba ir nariai

Lietuvos pašto ženklai

(Paskaita, skaityta Studijų Savaitėje, Šveicarijoje)

V. Gegeckas

Kalbant apie pašto ženklus, reikia pasakyti, kad pirmieji pašto ženklai pasauly pasirodė, kaip ir daugelis naujenybių, Anglijoje. 1840 m. gegužės 6 d. pirmą kartą istorijoje Anglijos paštas ėmė pardavinėti vieno peno vertės pašto ženklus. Jie buvo juodos spalvos su karalienės Viktorijos atvaizdu. Tada jie dar nebuvo perforuojami. Juos reikėdavo iš lapo žirklėmis iškirpti. Taip pat ant jų nebuvo klijų. Norint juos užklijuoti ant laiško, reikėdavo pirma patepti klijais.

Lietuvos pašto ženklų istorija prasidėjo vėliau, negu buvo paskelbtas Lietuvos valstybės Nepriklausomybės aktas. Tai įvyko dėl to, kad vokiečių okupacinė valdžia darė įvairias kliūtis naujai valstybei susiorganijuoti. Okupacinė vokiečių valdžia mūsų kraštui turėjo specialiai perspausdinti vokiškus pašto ženklus su užrašu „Postgebiet Ob. Ost". Jie galiojo Lietuvoje 1916-1918 m. Lietuvos pašto valdybos pradžioje norėjo pirkti iš vokiečių jų pašto ženklus ir juos perspausdinti, bet vokiečiai nesutiko parduoti. Tada buvo nutarta patiems pašto ženklus spausdintis. 1918 m. gruodžio 27 d. Vilniuje, Martyno Kuktos spaustuvėje, ant laikraštinio popieriaus buvo atspausdinti pirmieji Lietuvos pašto ženklai po 10 ir 15 skatikų. **Tai buvo Lietuvos pašto ženklų gimimo data.** Žinoma, tai buvo, kaip sakoma, vargo pašto ženklai. Nebuvo tada litografijos. Per vieną naktį atspausdinta 10.000 pašto ženklų, kaip pageidavo anuometinės pašto valdybos viršininko pavaduotojas A. Sruoga. Pirmieji pašto ženklai buvo spausdinami po 20 ženklų viename lape. Pašto ženklas buvo apvestas iš visų pusių mažais rutuliukais. Ženklo vidury įrašas: „Lietuvos 10 skatikų pašta". Dėl tinkamų perforavimo mašinų trūkumo, pašto ženklai ne visi vienodai buvo perforuojami. Viename lape buvo tik 6 ženklai iš visų pusių perforuoti. Kiti buvo tik iš dviejų arba trijų pusių perforuoti. Tokiu būdu iš visų pusių perforuoti ženklai labai pabrango. Todėl juos ėmė falsifikuoti. Tačiau vėliau paaiškėjo, kad falsifikuoti pirmuosius pašto ženklus ne taip jau lengva, kaip iš pirmo žvilgsnio atrodo. Mat, tie vargo ženklai buvo spausdinami sudėvėtu spaustuvės šriftu ir ant blogos rūšies popieriaus, kurių imituoti neįmanoma. Falsifikuotų pašto ženklų šriftas neturi išskirtinų susidėvėjimo žymių. Sugretinus tikruosius pašto ženklus su falsifikuotais, galima lengvai vienus nuo kitų atskirti. Dauguma pirmosios laidos iš visų keturių pusių perforuotų pašto ženklų yra falsifikatai.

Tų pačių metų gruodžio 31 d. buvo išleista II-oji Vilniaus laida. Įrašas ir piešinys buvo toks pat, kaip ir pirmosios laidos, tik skaitmenų šriftas buvo kiek stambesnis. Be to, ženklų vertė buvo įvairesnė, būtent: 10, 15, 20, 30, 40 ir 50 skatikų. Laidos dydis: nuo 13.000 iki 23.000.

Pirmose Vilniaus laidose rašoma „pašta", o ne „paštas", kaip kad vėlesnėse Kauno laidose, nes žodis „pašta" buvo verstas iš rusų kalbos „počta", kuris rusų kalboje yra moteriškos giminės, todėl ir į lietuvių kalbą išversta „pašta".

Tiek pirmosios laidos pašto ženklus, tiek ir antrosios galima skirstyti į tris tipus pagal "ų" raidę. Pirmas tipas normali ų, antrasis — vietoj normalios ų buvo panaudota apversta mažoji h raidė ir trečiasis tipas — prie u apačioje pridėtas ženkliukas, vaizduojąs ų nosinę.

Be jau minėtų Vilniaus laidų, buvo išleistos ir trys Kauno vargingųjų ženklų laidos. Tik žodelis „pašta" buvo pakeistas į „paštas".

Pagaliau 1919 m. vasario mėn. pasirodė pirmoji spalvota pašto ženklų laida. Jie buvo spausdinami S. Hermann'o spaustuvėje Berlyne ant melsvai pilko duonos kortelių popieriaus. Piešinyje Lietuvos valstybės herbas — Vytis. Piešė dailininkai: T. Daugirdas ir K. Šimonis. Jie buvo trejopos vertės: 10, 15 ir 30 skatikų. Laida — 10.000. Tie ženklai buvo per keletą dienų išpirkti. Vėliau dar buvo papildomai išleistos trys papildomos laidos.

1920 m. vasario 16 d. buvo pirmą kartą išleista dvejų metų Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimui paminėti jubiliejinė pašto ženklų laida. Seriją sudarė 11 pašto ženklų. Piešiniuose buvo vaizduojama: Laisvės kalavijo įteikimas, Lietuva nutraukia priespaudos pančius, Laisva Lietuva, Vilniaus Gedimino pilis ir virš jos Vytis. Piešė dailininkai: V. Jomantas, A. Galdikas ir P. Galaunė.

Tų pačių metų rugp. 25 d. buvo išleista Lietuvos Steigiamajam Seimui paminėti laida. Spausdinta Margolio litografinėje spaustuvėje Kaune. Seriją sudarė 11 ženklų. Piešiniuose — Vytis, DLK Gediminas ir Vytautas, ąžuolas ir šalia jo aukuras. Piešė dailininkai B. Buračas ir A. Varnas. Dalis ženklų buvo atspausdinta keliomis spalvomis, kita dalis — dviem ir trečioji dalis — viena spalva. Tai atsitiko dėl dažų trūkumo.

1921 m. buvo išleista pirmoji oro pašto ženklų laida. Piešiniuose: sparnuotas pašto ragelis, oro pašto lėktuvas, lėktuvų grandis ir lėktuvas ties Vilniaus Gedimino pilies bokštu. Piešė dailininkas M. Pukas. Tais pačiais metais lapkričio mėn. buvo išleista Lietuvos oro pašto įsteigimui paminėti laida. Piešinyje: angelas laiko lėktuvą. Piešė dail. Kalpokas.

De jure pašto ženklai. Nors Lietuva kai kurių valstybių jau buvo pripažinta de jure (Vokietijos, Šveicarijos ir Sovietų Sąjungininkai (USA, Anglija, Prancūzija, Japonija ir Italija) vis dar delsė su de jure pripažinimu. 1922 m. pabaigoj pagaliau ir sąjungininkai pripažino Lietuvą ir likusias Baltijos valstybes de jure. Ta proga 1922 m. gruodžio 22 d. buvo išleista speciali pašto ženklų laida tam reikšmingam įvykiui paminėti. Seriją sudarė 12 pašto ženklų. Juose buvo atvaizduoti Lietuvai nusipelnę asmenys: Povilas Lukšys — pirmasis laisvės kovose žuvęs kareivis (1919 m.), karininkas Juozapavičius, pirmasis laisvės kovose žuvęs karininkas (1919 m.), dr. Jonas Basanavičius, Lietuvos Patriarchas, rašytoja Petkevičiūtė, Žemaitė, seimo narys, prof. dr. A. Voldemaras, pirmasis ministeris pirmininkas, prof. P. Dovydaitis, seimo narys, adv. M. Sleževičius, buvęs min. pirmininkas, prof. E. Galvanauskas, buvęs min. pirmininkas, dr. K. Grinius, buvęs valstybės prezidentas, A. Stulginskis, buvęs valstybės prezidentas, ir paskutiniame ženkle trys asmenys viename ženkle: dr. Staugaitis, steigiamojo seimo pirmininkas, A. Smetona, pirmasis ir paskutinysis valstybės prezidentas, ir S. Šilingas, teisingumo ministeris. Tai buvo paskutinieji ženklai, kurių kainos buvo auksinais ir skatikais pažymėtos. Šie ženklai išbuvo apyvartoje vos keletą dienų, nes Lietuvoje buvo įvestas naujas piniginis vienetas — litas, lygus 100 centų, lygus 0,150462 gramų gryno aukso. Įvedus naują piniginį vienetą, teko turimus pašto ženklus su auksinais ir skatikais perspausdinti į litus ir centus. 1923 metais buvo išleista ir nauja laida, kur pašto ženklų kainos jau buvo litais ir centais pažymėtos. Piešiniuose buvo atvaizduotas lietuviškas stilizuotas kryžius, Kauno pilies griuvėsiai ir Kauno bazilika. Piešė dail. Galdikas.

(bus daugiau)

Su lietuviais PASAULYJE

RADIJAS „LIBERTY"

JAV LB Krašto Valdybos vicepirm. Aušra Mačiulaitytė-Zerr rugsėjo 13 d. turėjo pasikalbėjimą su „Radio Liberty" pareigūnu R. Tuck. Šio radijo laidos lietuvių kalba bus pradėtos 1975 m. sausio 1 d. Lėšos joms jau yra gautos, ieškoma tarnautojų lietuviškam skyriui. Penki darbuosis Miunchene, o šeštasis — Niujorke, paruošdamas specialius reportažus, telkdamas informacinę medžiagą, užsakydamas straipsnius. Pageidaujama, kad kandidatai į lietuviškąjį skyrių mokėtų lietuvių, anglų ir rusų kalbas. Ypač svarbus geras lietuvių kalbos mokėjimas, jos vartojimas be svetimybių. „Radio Liberty" organizacija paprašė JAV LB visuomeninių reikalų tarybą padėti surasti kvalifikuotus tarnautojus. Suinteresuotieji prašomi rašyti: Lithuanian-American Community of USA, Inc., 708 Custis Rd., Gleanside, Pa. 19038, USA. Iš R. Tuck pareiškimų taipgi paaiškėjo, kad pabaltiečių skyriui vadovauti nebus parinktas šiom tautybėm nepriklausantis asmuo. Lėšos „Radio Liberty" laidoms estų ir latvių kalbomis taip pat jau yra paskirtos, bet dar nepatvirtintos.

MIRĖ KUN. P. GEISČIŪNAS

Buvęs Balfo reikalų vedėjas kun. Pranas Geisčiūnas mirė rugsėjo 15 d. Pradėjęs negaluoti dar 1965 m., būdamas Bridger klebonu Montanoje, jis parašė anglų kalba savo parapijiečiams labai originalų „Atsisveikinimo pamokslą", kuris buvo perskaitytas laidojimo mišiose. Tai labai jaudinantis atsisveikinimo žodis su tais, kurių sielų vadovu jis buvo paskirtas.

MILIJONIERIUS IŠ LIETUVOS

Spalio 1 d. New Yorko viešoji biblioteka surengė specialų pagerbimą iš Lietuvos (1913 m.) atvykusiam Martynui Radtkei, kuris mirdamas visą savo turtą, daugiau kaip milijoną dolerių, paliko bibliotekai.

Atvykęs į JAV ir nemokėdamas kalbos, jis visą laiką dirbo daržininku New Yorko priemiestyje. Ilgą laiką tris kartus per savaitę važiuodavo į miesto biblioteką, kur pats vienas mokėsi kalbos ir buchalterijos. Prasimokęs, pradėjo bandyti laimę biržoje, kur jam ir nusišypsojo laimė.

PAMINĖTA ŽEMĖS ŪKIO AKADEMIJA

Toronte Lietuvos Žemės Ūkio Akademijos 50-tis iškilmingai paminėtas rugsėjo 29 d. pamaldomis ir specialiu pobūviu. Pamaldas Prisikėlimo šventovėje laikė klebonas kun. Aug. Simanavičius, pamokslą pasakė kun. T. Degutis. Mirusieji buvo pagerbti gėlių vainiku, padėtu prie paminklinės lentos. Pamaldų metu giedojo par. choras. Pobūvis buvo surengtas L. Namuose. Dalyvavo per 40 agronomų-ių ir visa eilė kviestų svečių. Pobūvį pradėjo organizacinio komiteto vardu dr. Br. Povilaitis. Sveikino gen. konsulas dr. J. Žmuidzinas, KLB Toronto apyl. pirm. A. Puteris ir kt. Pagrindinę kalbą pasakė dr. P. Lukoševičius iš Montrealio. Su svečiais, kurių buvo iš įvairių vietovių, supažindino T. Sekonienė. Visi domėjosi nuotraukų parodėle, kuri pavaizdavo Ž. Ū. A. praeitį. Vakarienės metu susirinkusieji maloniai dalinosi prisiminimais. Visas pobūvis užtruko nuo 3 v. p. p. — iki 9 v. v. Organizacinis komitetas atliko gražų darbą, surengdamas tokią jaukią iškilmę.

DAR YRA VIETŲ

Hamburge leidžiamas kun. V. Šarkos biuletenis praneša, kad Vasario 16 gimnazijoje dar yra laisvų vietų visose klasėse. Prie gimnazijos veikia bendrabutis, už kurį reikia mokėti 150 DM per mėnesį.

B. PŪKELEVIČIŪTĖ VĖL LAIMĖJO

„Dirvos" novelės šiemetinį konkursą pirmą kartą laimėjo čikagietė poetė, rašytoja, dramaturgė ir rež. Birutė Pūkelevičiūtė. Mecenato Simo Kašelionio $500 premiją jai paskyrė Detroite sudaryta komisija — pirm. Vytautas Alantas, Balys Gražulis ir Alfonsas Nakas. Geriausia novele jie pripažino Dobilo slapyvardžiu pasirašytą „Kaip Arvis išėjo į žmones", kuri turi 39 mašinraščio puslapius. B. Pūkelevičiūtė yra daugelio literatūrinių premijų laureatė.

LIETUVIŲ STUDENTŲ SUVAŽIAVIMAS

Toronte lapkričio 28-31 d. d. yra ruošiamas Šiaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavimas.

Suvažiavimo tema yra **Vienybė.** Rengimo komitetas šiuo suvažiavimu stengiasi įgyvendinti planą visiems studentams (klubams) susijungti į vieną stiprią sąjungą. Tuo būdu organizacija bus stiprus vienetas aukštosiose mokslo institucijose ir galės veikti geriau nei praeity.

Antanas ar Juozas?

„E. Lietuvio" Nr. 40 gana įdomiai aprašytas pirmasis Lietuvoje (Palangoje) vaidinimas „Amerika pirtyje". V. Vytenietis, pasiremdamas įvairiais raštais ir autoritetais, teigia, kad tos komedijos autorius yra Juozas Vilkutaitis — Keturakis. Tačiau šį reikalą Lietuvoje nuodugniai ištyręs V. Kuzmickas yra kitokios nuomonės. Tą nuomonę J. Petronis atpasakoja „Literatūra ir menas" žurnale (Nr. 39). Iš to atpasakojimo matyti, kad tikrasis komedijos autorius yra Juozo brolis inž. Antanas Vilkutaitis. Štai keletas to straipsnio ištraukų:

„Pirmą kartą apie „Amerikos pirtyje" autorių visuomenė sužinojo, kai 1903 m. „Vienybėje lietuvninkų" (Nr. 44) buvo išspausdintas nekrologas „Antanas Vilkutaitis", pasirašytas Darbininko slapyvardžiu. Autorius savo rašinyje nurodo, kad komediją parašė inžinierius Antanas Vilkutaitis, miręs 1903 m. kovo 17 d. Peterburge. Nekrologe suminimi Vilkutaičio literatūriniai slapyvardžiai, jo apsakymai, jis vadinamas „vienu iš stambiausių lietuviškų raštininkų", nurodomos antraštės svarbiausiųjų jo publicistinių rašinių, išspausdintų „Vienybėje lietuvninkų". Be to, primenama, kad Vilkutaitis perdirbo L. Tolstojaus dramą „Vlast tmy" („Tamsos galia") ,pritaikydamas jai atsitikimą iš savo gimtojo kaimo. (Ši drama 1899 m. buvo išspausdinta amerikiečių „Tėvynėje" ir tais pat metais Plimute išleista atskiru leidiniu.) Nors Darbininkas gyveno Amerikoje, o Vilkutaitis visą laiką iki mirties — Rusijoje, jis, iš viso ko matyti, buvo gerai informuotas apie Vilkutaitį. Tą patį 1908 m. „Vilniaus žiniose" teigė ir bibliografas S. Baltramaitis straipsnyje „Antano Vilkutaičio atminčiai", parašytame rašytojo penktųjų mirties metinių proga, kuriuo kvietė lietuvių visuomenę sutvarkyti Vilkutaičio kapą Peterburge.

Bet štai, kai Vilkutaitis jau metus ar dvejus ilsėjosi po velėna, atsirado asmuo, vadinąs save „Amerikos pirtyje" autorium. O spektaklių, kuriuose jis apsilankydavo, vaidintojai ir žiūrovai, nieko nežinodami apie A. Vilkutaitį, jį šlovino, jam plojo. Pasirodo, kad tai buvo A. Vilkutaičio tikras brolis Juozas. Savo balsą spaudoje už Juozą pirmiausia atidavė P. Leonas, jį parėmė K. Grinius, o pats J. Vilkutaitis patikliai priėmė jų paslaugas. Žurnalistui A. Klimui, aplankiusiams jį 70-ųjų gimimo metinių proga, J. Vilkutaitis nesidrovėdamas pareiškė, jog jis parašęs „Ameriką pirtyje". Taigi klausimas dėl komedijos

(Žiūr. paskutinė skiltis apačioj)

J. LŪŽA

Žemės Ūkio Akademija

(Prisiminimų nuotrupos)

Prof. Tonkūnui išvykus ministeriauti, rektorium buvo paskirtas prof. *Vincas Vilkaitis*. Jis buvo baigęs mokslus Berlyno universitete ir visa širdimi atsidavęs botanikos ir su ja susijusiems mokslams. Per visą eilę metų jis savo atostogas praleisdavo tyrinėdamas Lietuvos durpynų augmeniją ir ruošdamas jos aprašymus. Dirbdamas Botanikos žodyno komisijoje, jis savo paskaitose pavartodavo iki tol studentams negirdėtų terminų. Vienas iš tokių buvo augalo žiedo „žiuželis". Tas žodis greitai virto ir paties profesoriaus sinonimu. (Tik retas profesorius neturėdavo antrojo, studentų sugalvoto, vardo.)

Prof. Vilkaitis buvo nedidelio ūgio, gerokai praplikęs ir eidamas kiek svyruodavo į šonus. Šiaipjau laikydavosi gana oriai, jausdamas savo vertę, nes dėstomąjį dalyką tikrai labai gerai žinojo. Pradėdamas su kuriuo studentu pokalbį, jis nužvelgdavo jį akimis ir, kiek patylėjęs, ištardavo: „Na, je..." Paskui jau kalba vykdavo sklandžiai ir nuoširdžiai.

Nors ir gilus mokslininkas, prof. V. Vilkaitis buvo linkęs į literatūrą (yra bandęs net eiles rašyti). Todėl jo kalbos visada būdavo išgražintos įvairiais literatūriniais pavyzdžiais bei palyginimais. Kartą per vieną studenčių suruoštą arbatėlę jis pasinešė aiškinti didvyrio sąvoką, gražiai išvedžiodamas, kad nusipelniusios ar karžygės moterys neturėtų būti vadinamos didvyrėmis. Esą būtų teisingiausia prie žodžio moteris pridėti „did" ir turėsime didmoterę... Neteko patirti, kad jo pasiūlymu būtų kas nors naudojęsis.

Rektoriaus Vilkaičio populiarumą didino jo maloni, visada besišypsanti žmona, *Orvydaitė-Vilkaitienė*, kuri Akademijoje anuo metu dėstė vokiečių kalbą. Nors ji buvo trijų gražių vaikučių motina ir perdaug nesisielojo linijų išlaikymu, bet studentai vistiek ją vadindavo „besišypsančiu angelu".

1941 m. Vilkaičių šeima buvo ištremta į Sibirą. Liko tik vienas sūnelis, kuris trėmimo metu buvo atsitiktinai iš namų išvykęs. Nors ir gyvendamas baisiose sąlygose, prof. Vilkaitis vis dar rūpinosi moksliniu darbu ir bandė net rašyti. Stovyklos vadovybė jam vis žadėjo parūpinti laboratoriją botanikos tyrimams, bet parūpino tik medinį lovį, kuriame profesorius ir numirė. Toje pačioje stovykloje prie Lenos upės žiočių gyvenusi H. Tautvaišienė aprašė, kad prof. Vilkaitis mirė badu, skorbuto (cingos) susuktais sąnarias. Nebegrįžo į tėvynę ir jo „besišypsantis angelas", didžiausiomis pastangomis bandžiusi išgelbėti nors vaikų gyvybes.

***

1940 m. ŽŪA rektorium buvo paskirtas didžiausias ž. ūkio mokslų populiarizatorus, prof. *Jonas Kriščiūnas*. Nors ir nedidelis politinis veikėjas, bet dėl liberališkesnių pažiūrų jis buvo priimtinas naujajai valdžiai. Jis buvo baigęs Peterburgo universitetą, bet į dideles mokslo aukštumas nesimušė. Prirašęs nesuskaičiuojamą daugybę brošiūrų ir straipsnių, jis buvo gana populiarus Lietuvos ūkininkų tarpe.

Nors jis dėstė ir bendrąją žemdirbystę, bet mėgiamiausia prof. J. Kriščiūno srtis buvo bitininkystė. Jis dėstė tą mokslo šaką studentams, vedė ŽŪA bityną ir parašė gana išsamų bitininkystės vadovą. Bitės jo visiškai negeldavo. O jeigu kuri per nelaimę ir įgeldavo, tai nepalikdavo jokios žymės. Todėl profesorius bityne dirbdavo be jokių apsaugos priemonių ir to paties reikalaudavo iš studentų. Nereikia nė sakyti, kiek tai baimės sukeldavo niekada su bitėmis nedirbusiems studentams, ypačiai merginoms. Studentai prof. Kriščiūną tiesiog ir vadndavo Bitele. Atrodo, kad jis šią studentų prasimanytą pravardę žinojo, bet dėl jos nesijaudindavo. Netoli Akademijos prof. Kriščiūnas turėjo savo privatų ūkelį ir bityną, į kurį kasdien vykdavo dviračiu arba pėsčias.

Karui prasidėjus, prof. Kriščiūnas buvo S. Sąjungoje. Čia, žinoma, buvo priverstas praleisti ir visą karo metą. Grįžęs 1944 m. dar kartą buvo paskirtas ŽŪA rektorium. Mirė praėjusiais, 1973 metais Lietuvoje.

***

1941 m. trumpą laiką ŽŪA rektorium buvo inž. prof. *Antanas Kondrotas*, jau nuo pat pradžios Akademijoje dėstęs žemės ūkio mašinų ir statybos kursą. Jis taip pat buvo caristinės Rusijos universiteto (Maskvos) auklėtinis. Būdinga, kad jo kalboje garsas h visada išvirsdavo į g. Pvz., jis sakydavo golandiškos krosnys, garmonija ir kt.

Šis nepaprastai lėto būdo profesorius visus studentus vadindavo kolegomis, todėl nenuostabu, kad ir pats gavo Kolegos pravardę. Jo didžiausia silpnybė buvo plūgas. Anuo metu iš tikrųjų tai ir buvo pats svarbiausias žemės ūkio įrankis. Apie plūgą jis kalbėdavo pusę semestro, visiems kitiems įrankiams palikdamas antrąją pusę.

Iš mechanizuotų priemonių ž. ū. mašinų katedra turėjo tiktai vieną seną traktorių. Niekas į jį ypatingai didelio dėmesio nekreipė, nes anuo metu pagrindinė traukiamoji jėga Lietuvoje dar tebebuvo arklys. Kartą per egzaminą prof. Kondrotas paklausė vieną studentą, kam traktoriui reikalingas vanduo. Tas, nieko negalvodamas, atsakė: „Traktoriui uždegti". Profesorius labai šaltai suabejojo sakydamas: „Manyčiau, kolega, kad vanduo labiau tiktų gesinti, o ne uždegti"... Žinoma, egzaminas tuokart studentui nepasisekė...

Pasitaikė, kad vienais metais agronomijos studijuoti atvyko ir viena moteriškos lyties atstovė — Marytė Skipitytė, žinomojo advokato R. Skipičio duktė, vėliau ištremta į Sibirą. (Šiaipjau merginos studijuodavo ne agronomijos, o namų ūkio skyriuje). Profesoriui Kondrotui tai buvo gana neįprasta. Per mašinų praktikos darbus jis visada kreipdavosi į ją šitaip: „Gal pasakysite, kolega Skipitytė... atsiprašau, kolegė Skipitytė"... Toliau jau darbas vykdavo normaliai.

Akademjos visuomeniniame ar politiniame gyvenime A. Kondrotas nedalyvavo. Netoli Akademijos turėjo ūkį, ten augindavo cikoriją ir praleisdavo laisvalaikius. Cikorija buvo jo silpnybė, tur būt, mėgo cikorijos kavą. Turėjo pats suprojektavęs ir pastatęs cikorijos džiovyklą ir vesdavosi studentus jos parodyti. Kartą jis buvo susigalvojęs kažkokias ligas gydyti badavimu. Paskelbė pats sau bado streiką ir po poros savaičių taip nusibadavo, kad nebepajėgė neilsėjęs į savo ūkį keletos kilometrų nueiti.

(Bus daugiau)

autorystės susipainiojo. Ši byla, iškilusi jau amžiaus pradžioje, nuodugniau buvo pradėta nagrinėti tik tarybiniais metais. Bet ir tie, kurie įsikišo į šią bylą, nebuvo vienos nuomonės: vieni kėlė ranką už Antaną, kiti — už Juozą, treti ieškojo kompromiso — bendraautorystės. Iš šios aklavietės visus besiginčijančius išvedė Vincas Kuzmickas, „Amerikos pirtyje" bylai pastatęs galutinį tašką. Š. m. „Pergalės" aštuntame numeryje jis išspausdino platų studijinį straipsnį „Amerikos pirtyje" autorystės byla", kuriame kaip objektyvus ir bešališkas advokatas padarė visapusiškai argumentuotą išvadą: lietuvių literatūroje tėra vienas Vilkutaitis, o ne du, ir tas Vilkutaitis — Antanas. V. Kuzmicko išvadai nėra jokio pagrindo netikėti. Tad šia jubiliejine proga tereikia kalbėti apie tikrąjį „Amerikos pirtyje" autorių."

Atpasakojęs A. Vilkutaičio biografiją, jo gana gausią publicistinę kūrybą ir ankstybą mirtį, autorius reziumuoja:

„Deja, nei šio, nei jokio kito „Amerikos pirtyje" spektaklio nebuvo lemta A. Vilkutaičiui pamatyti, pergyventi autoriui reiškiamą žiūrovų pagarbą ir entuziazmą. Ką gi, dalį tų emocijų po Antano mirties pasisavino brolis."

Ar V. Kuzmicko parašytasis taškas yra tikrai galutinis. gal šimaprocentiniai niekas negalės atsakyti. Lietuvių Enciklopedija (34 t., 123 psl.) daro net ir tokią prielaidą: „Dėl komedijos Amerika pirtyje autorystės dar prileidžiama, kad Juozas V. davė siužetą, o Antanas V. jį literatūriškai apdorojo".

Bltm.

Aleksandras Stulginskis

(5 m. mirties sukaktis)

A. Stulginskis gimė 1885 m. vasario 26 d. Katulių km., Kaltinėnų val.,Tauragės aps. Jo tėvai buvo neturtingi žemės nuomininkai ir turėjo gausią šeimą. Vėliau ekonominė padėtis pasitaisė, ir tėvai jaunesnįjį sūnų Aleksandrą jau galėjo leisti mokytis. Baigė Kaltinėnų pradžios mokyklą, Liepojos gimnaziją ir Žemaičių dvasinę seminariją Kaune. Po kiek laiko apsisprendė neturis pašaukimo būti kunigu. Išvažiavo į Vokietiją ir Halléje studijavo agronomiją. Baigęs mokslus, gavo Trakų aps. rajoninio agronomo vietą. Stengėsi padėti Lietuvos ūkininkams geriau ūkininkauti, rašė žemės ūkio klausimais straipsnius.

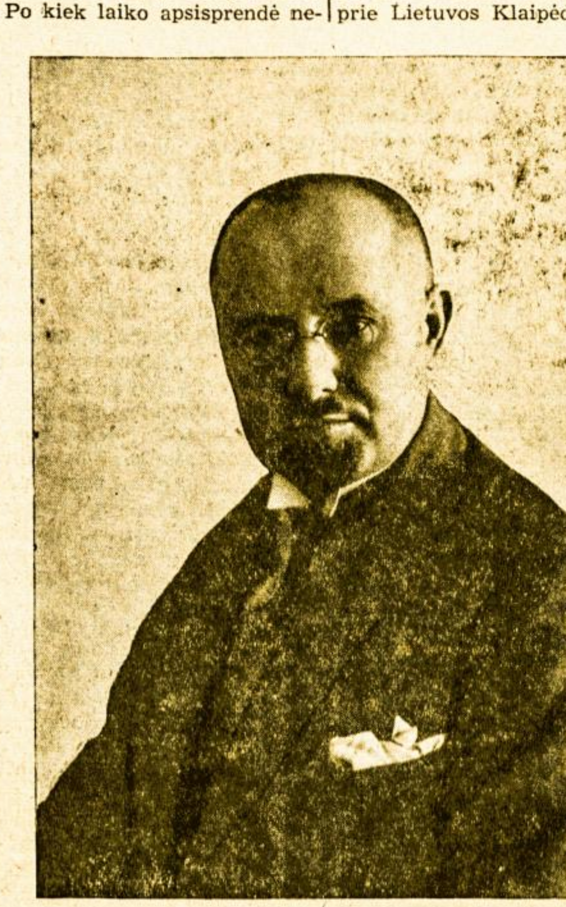

Prasidėjus pirmajam karui, apsigyveno Vilniuje ir įsijungė į visuomeninę bei politinę veiklą. Dirbo komitete nukentėjusiems nuo karo šelpti ir iš įsigyto ūkio maitino prieglaudų ir bendrabučių vaikus. Buvo vienas Krikščionių Demokratų partijos steigėjų ir jos pirmininkas. 1918 m. pradėjo leisti ir redaguoti ūkininkams skirtą laikraštį „Ūkininką", kuris buvo uždarytas 1940 m. Kartu su kitais Vilniaus lietuviais 1917 m. pasirašė ir pasiuntė JAV prezidentui W. Wilsonui raštą, prašydami Rusijos pavergtoms tautoms suteikti laisvę.

1917 m. dalyvavo lietuvių konferencijoje Vilniuje ir buvo išrinktas į Valstybės Tarybą. 1918 m. vasario 16 d. kartu su kitais Tarybos nariais pasirašė didįjį istorišką̨jį dokumentą — Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo aktą. Jaunai Lietuvai reikėjo darbščių ir pasišventusių žmonių. Vienas tokių buvo ir A. Stulginskis, kuris įsijungė į valstybės atstatymo darbą. Buvo kviečiamas į įvairius Ministrų kabinetus, o 1920 m. gegužės 15 d. susirinkęs Steigiamasis Seimas jį išsirinko pirmininku. Remiantis anuometine laikinąja konstitucija, būdamas seimo pirmininku, kartu ėjo ir valstybės prezidento pareigas. Pirmasis seimas jį išrinko valstybės prezidentu, o antrasis seimas toms pačioms pareigoms ir vėl jį perrinko. Prezidento pareigas ėjo iki 1926 m. ir jas perdavė dr. K. Griniui. Jam esant prezidentu, buvo išleisti visi pagrindiniai valstybės įstatymai. Suorganizuoti mūsų tautinės kultūros židiniai ir paruošti ūkinio gyvenimo pagrindai. Lietuva, pripažinta de jure, įstojo į Tautų Sąjungą ir užmezgė diplomatinius santykius su didžiosiomis valstybėmis. Prijungtas prie Lietuvos Klaipėdos kraštas. Išleista sava valiuta ir įvykdyta žemės reforma. Lietuvos istorijoj A. Stulginskis yra antrasis iš eilės nepriklausomos Lietuvos prezidentas. Bet pagal konstituciją yra pirmasis seimo išrinktas prezidentas. Buvo darbštus ir kuklus žmogus, netroško garbės, nemėgo pobūvių ir pasilinksminimų. Bet savo principuose buvo visada kietas, drąsus ir mokėjo palaikyti taktišką ryšį su kitų pažiūrų žmonėmis.

Po 1926 m. politinio perversmo vėl buvo išrinktas seimo pirmininku. Bet nepatenkintas anuometine santvarka, po kiek laiko išvažiavo į savo ūkį Kretingos apskrityje. Visą laiką domėjosi politika, bendradarbiavo spaudoje ir parašė keletą žemės ūkio brošiūrų. Palaikė ryšius su jaunimu ir buvo išrinktas studentų ateitininkų „Vytauto" ir ŽŪA „Algimanto" klubų garbės nariu.

1941 m. bolševikų buvo suimtas kartu su žmona ir ištremtas į Krasnojarsko sritį. Nubaustas 25 m. kalėti ir atskirtas nuo žmonos leido kankinio dienas. Tik po Stalino mirties buvo paleistas ir galėjo grįžti į Lietuvą. Grįžo 1956 m. su palaužta sveikata ir varge baigė senatvės dienas.

Aleksandras Stulginskis mirė 1969 m. rugsėjo 22 d. Vilijampolėje. Palaidotas prie žmonos kapo A. Panemunėje. Taip baigė savo gyvenimo dienas žymus Lietuvos valstybininkas, kuklus lietuvis ūkininkas, tautos kankinys.

V. Vytenietis

Kiti rašo

Jau buvo minėta, kad T. Sąjungoje nuteistas mirties bausme Kanados pilietis, apkaltintas žudynėmis karo metu.

„T. Žiburiai" (Nr. 40) pateikia apie jį daugiau žinių.

„Sovietų Sąjunga suėmė ir nuteisė mirti Kanados pilietį David Geldiaschvili, pernai nuvykusį Gruzijon aplankyti savo buvusios žmonos ir vaikų. Jis buvo apkaltintas 3.000 moterų, vaikų ir vyrų nužudymu II D. karo metais Kryme, Ukrainoje ir Lenkijoje. Sovietinio teismo teigimu, nuteistasis yra buvęs vokiečių egzekucijų specialaus dalinio narys. Šį kaltinimą griežtai paneigė jo antroji žmona Anna — Kanadoje. Pasak jos, D. Geldiaschvili buvo sovietų armijos karys, 1942 m. paimtas vokiečių nelaisvėn. Sovietų dienraštis „Izvestija" skelbia, kad jo tikroji pavardė yra Georgijus Cinaridzė. Teisme stebėtoju dalyvavo Kanados ambasados Maskvoje pareigūnas, nors Kanados užsienio reikalų ministerija sakosi nieko negalinti padėti. Problemą sudaro Sovietų Sąjungos įstatymai, kurie jos ribose gimusį žmogų iki amžiaus pabaigos laiko savo piliečiu. Kadangi Maskva reikalavo išduoti D. Geldiaschvilį kaip karo nusikaltėlį, Otava jį buvo įspėjusi niekada nevykti Sovietų Sąjungon, bet jis to įspėjimo nepaisė. Vis dėlto mirties bausmės vykdymas buvo atidėtas, jo advokatui leista pradėti apeliaciją, kuria dabar rūpinasi Gruzijon nuvykusi jo antroji žmona iš Kanados. Tai liudija tam tikrą nuolaidą Kanadai, nes paprastai karo nusikaltėlius Sovietų Sąjungoje teisia aukščiausieji respublikų teismai, nepripažįstantys apeliacijos. Nuteistajam tik leidžiama rašyti malonės prašymą respublikos aukščiausios tarybos prezidiumui."

„Draugas" (Nr. 196) savo vedamajame spausdinasi ištraukas iš laiškų, gautų iš Lietuvos, kuriuose reiškiamos kritiškos nuomonės apie „Amerikos Balso" ir Vatikano radijo programas. Vienas klausytojas rao:

„Amerikos Balso radijo programą sudaro tik žinios ir amerikiečių gyvenimo propagavimas. Na, šeštadienį ir sekmadienį keletą minučių duoda 'užsienio lietuvių veiklos ir religinio gyvenimo naujienas.' Tačiau pastarąsias mes daug plačiau girdime iš Vatikano. O apie lietuvių gyvenimą sovietinėje sistemoje nė šnipšt. Atrodo, kad Amerikos Balso darbuotojai sovietinės spaudos neskaito. Jeigu skaitytų, tai juk tikrai neiškęstų bent kartą per mėnesį pasakyti, kokias nesąmones sovietinė spauda skelbia."

Ištrauka iš antrojo laiško:

„Mums labai gaila, kad AB, kalbėdamas apie Lietuvą, skelbia tik tai, kas yra Amerikos laikraščiuose parašyta. Kodėl gi AB nenaudoja arba tik labai retais atvejais naudoja informacijai Amerikos ir kitų kraštų lietuvių spaudos pranešimus, kodėl perduoda, sakysime, „New York Times" ir pan. laikraščių komentarus, o neperduoda lietuviškų Amerikos laikraščių prenešimų, jų vedamųjų ir kitų straipsnių ištraukų, o skelbia plačius Ameriką niekinančios Watergate bylos aprašymus?

„Mes taip pat labai pageidautumėm, kad AB radijas duotų atkirtį už iškraipymą 1917-1940 m. nepriklausomos Lietuvos gyvenimo. Šis periodas bolševikų labai melagingai vaizduojamas. Senoji karta baigia išmirti, mūsų jaunimas nežino tiesos. Sakysime, neseniai bolševikų propagandos buvo iškoneveiktas mūsų valstybininkas Vailokaitis. O juk šis vyras įsteigė „Maisto" bendrovę, suorganizavo Lietuvos maisto produktų eksportą, įruošdamas tada dar niekam nežinomus šaldytuvus. Finansavo cukrinių runkelių bandymus, auginimą ir išugdė cukraus pramonę. Ar nereikėjo duoti atkirtį per AB? Ar, sakysime, negalėjo Kanadoje gyvenąs Jonas Matulionis ar kas kitas paskelbtą melą atitaisyti per AB radiją?

Didieji Lietuvos vyrai yra beatodairiškai niekinami. Kodėl gi negali būti paskirtos tam tikros dienos, kuriose jie būtų pavaizduojami visiškai kitoje šviesoje? Paskaitykite per radiją Stepono Kairio ir kitų pas jus išleistų žymių lietuvių atsiminimų ištraukas. Dabartinė Lietuvos jaunuomenė apie juos nieko nežino. Duokite žinių apie dabartinį Lietuvos gyvenimą. Mes sugebame jums surinkti ir perduoti informacinę medžiagą. Jums belieka tik paskaityti. Ar jūs tai darote?"

Alkūnių saviveikla

Kur lengviau parduoti vogtą daiktą? Kur galima spekuliuoti nedoru būdu įgytomis deficitinėmis prekėmis? Kur galima gerai uždirbti nedirbant? Ogi niekur. Mūsuose šitokioms atgyvenoms kelias kirste užkirstas.

Taip tai taip, bet nevisai. Jeigu nėra kelio — ieškokime šunkelio. Ir tas šunkelis nuves mus į Vilniaus Žirmūnų turgų.

Tur būt, daugelis iš mūsų esame ten buvę: juk kiekvienam kartais prireikia tokio daikto, kuris tik vakar parduotuvėje buvo, o šiandien:

— Nėra, neturime. Gal vėliau bus...

Taigi, saugokime siūles ir kišenes, atkiškime į šonus alkūnes ir nerkime į šias besistumdančių žmonių jūras marias.

Ko jums reikia? Žinoma, basučių! Žinoma, gražių, importinių. Dar užvakar jų buvo pilna universalinėje ir kitose parduotuvėse. Per dieną jos dingo kaip sapnas ir vėl atsirado turguje, tik 10-15 rublių brangesnės pasidarė.

Kokiu keliu jos čia atsirado? Labai paprastu. Universalinė parduotuvė atidaroma 10 valandą. Ir pamatysime būrius „prekybininkų" su didžiuliais krepšiais. Per juos prie tų basučių neprieisi. Apstumdys, išplūs ir dar sagas ištraukys. O turguje tos pačios „prekybininkės" nesiplūs. Įsidėjusios 15 rublių į kišenę gryno uždarbio už porą basučių, jos gan mandagiai pasakys:

— Nešiokite į sveikatą.

Ir išsitrauks tik iš joms žinomos vietos antrą porą.

Ko dar mums reikia? Gaubtų „Moskovičiaus" ratams? Naktį kažkas nušvilpė.

Štai du vaikėzai. Viešai siūlo gaubtus. Velnias, vienas gaubtas, atrodo, lyg mano buvęs, įbrėžtas. Bet ar įrodysi? Ma juos velniai! Vaikėzų kišenėse dingsta braškančios dešimtinės, o mes džiaugsmingai pasispaudžiame po pažastimi gaubtus.

Štai tiesiai iš mašinos bagažinės viešai prekiauja atsarginėmis automobilių dalimis. Lupa dvigubai, keturgubai. Kaip nepirksi, jeigu reikia. Juk parduotuvėje jų nerasi. Iš kur jos ten bus, jei spekuliantai jas tiesiog urmu superka. Jie juk turi laiko pastoviniuoti parduotuvėje, spekuliacija — jų pagrindinis darbas.

Štai sudedami japoniški skėčiai. Paklausiam kainos — net akyse pažaliuoja. Šitaip lupti!

— Nenorite — nepirkite! Paims kitas, — įžūliai mums sako puošnus jaunuolis. Netoli pasirodo milicininkas. Jaunuolis akimirksniu dingsta kaip vandenyje. Tikras spekuliacijos spartuolis!

Iš kur jis tokių skėčių ir gavo? Juk parduotuvėse mes jų nematėme. Nesirūpinkite. Mokėkite dvigubai. Jeigu tų skėčių nebuvo Vilniaus parduotuvėse, spekuliantas juos surado kitame mieste. Pavažinėti jis netingi, nes tai juk, matyt, jo pagrindinis darbas, naudingesnis, negu prie tekinimo staklių.

Einame toliau.

— Ba, matyti visi veidai! — patetiškai sušunka mano bičiulis kaunietis.

Pasirodo, tai spekuliantai iš Kauno. Mat, ten „tolkučką" pagaliau uždarė. Ir jie savo kontoras, telpančias maišuose, permetė į Vilnių.

Netoliese — vietos, kurias karaliai pėsti lanko. Prie moterų tualeto spiegia bobutė.

— Neišturėsiu! Įleiskite! Susimildamos!

— Cit, boba, prisimatuos kostiumėlius, ir įleisime, — užrinka ant jos išsidažiusi būtybė ir pagrasina kumščiu.

Tualetuose vyksta prekyba subtilesnėmis prekėmis. Tokiomis, kurios labai domina miliciją.

Bet ką čia gali padaryti milicija, tokioje žmonių jūroje. Nebent jos du batalionus atsiuntus?

Žmonių erzelys, triukšmas mažėja. Diena eina vakarop. Vienas po kito nuvažiuoja du autobusai su užrašais „Ekskursija" Palengva išvažinėja ir atsarginių dalių krautuvės spekuliantų automobiliuose. Vėjas nešioja šiukšles, popierius mūsų gražiųjų Žirmūnų link. Pakėlęs akis, net nustembi:

— Iš kur čia toks naujas gražus miestas greta šito viduramžiško jomarko?

Taigi. Visi automobiliai važiuoja, nors atsarginių dalių parduotuvėje ne visuomet galima gauti. Mūsų mielos moterys vaikščioja su gražiomis basutėmis, su moderniais batais, nors jos neturi laiko grūstis parduotuvėse kartu su spekuliantėmis.

N-a, jeigu tą turgų taip ėmus pagaliau ir uždarius? Kur tada spekuliantai dėtų savo „prekes"? Pardavinėtų tarpuvartėse? Tarpuvartė — ne turgaus stumdynės, — čia tuoj įkliūsi, pasislėpti sunku. Jeigu spekuliantas neturės sąlygų spekuliuoti turguje, ar jam apsimokės tada stumdytis parduotuvėse, per pažintis ir be pažinčių supirkinėti deficitines prekes? Matyt, tada mes patys tų prekių daugiau rasime parduotuvėse.

Kaunas uždarė „tolkučkę" ir nieko, miestas stovi sau, nesugriuvo. O sostine Vilnius ?

„Šluota"

B. Dovainis

LIETUVOJE

ŠILUTĖS MAGNOLIJOS

Ne pirmą pavasarį praeivis sustoja Šilutėje, Liepų gatvėje, prie namo, kuriame gyvena vienas seniausių miesto gyventojų, didelis sodininkystės entuziastas Liudas Juraška. „Komunistinio darbo" laikraštis rašo, kad viena iš L. Juraškos aklimatizuotų japoniškųjų magnolijų, kurios aukštis siekia beveik 9 metrus, šiemet pražydo balandžio 20 dieną.

L. Juraškos straipsnį apie magnolijų aklimatizavimą Lietuvoje praėjusį pavasarį išspausdino žurnalas „Gėlyninkystė". Nuo to laiko į Šilutę plaukia laiškai iš įvairių šalies vietų — Baltarusijos, Latvijos, Estijos, Ukrainos, Moldavijos, Kazachstano, Uzbekijos, net iš Vladivostoko... Daugelyje tų laiškų pasakojama, kad Šilutės sodinukai puikiausiai prigijo.

NUTARTA PAGERBTI PROF. J. KRIŠČIŪNĄ

Komunistų partija ir vyriausybė nutarė pagerbti ilgamečio ŽŪA profesoriaus Jono Kriščiūno atminimą. Žemės ūkio akademijos teritorijoje Noreikiškėse numatyta pastatyti mokslininko biustą.

J. Kriščiūno vardą nutarta suteikti Lietuvos Žemės ūkio akademijos bitininkystės kabinetui ir toliau jį vadinti Lietuvos Žemės ūkio akademijos J. Kriščiūno bitininkystės kabinetu.

Kėdainių rajono vykdomajam komitetui rekomneduota gyvenvietėje Dotnuva — Akademija vieną gatvę pavadinti J. Kriščiūno gatve.

Lietuvos Žemės ūkio akademijai pavesta parengti, o Valstybiniam leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komitetui išleisti knygą apie akademiko Jono Kriščiūno gyvenimą ir veiklą.

KULTŪROS MOKYKLOS

Lietuvoje veikia niekur kitur negirdėtos mokymo institucijos — kultūros mokyklos. Jų yra trys — Vilniuje, Rokiškyje ir Kapsuke (Marijampolėje). Tose mokyklose ruošiami būsimieji kultūros namų vedėjai. Pagrindiniai skyriai yra bibliotekininkų, scenografų ir režiserių. Į mokyklas priimami įvairaus išsilavinimo jaunuoliai, dažniausia tik vidurinį mokslą baigę vaikai. Paskubomis per 2-3 metus baigę tas mokyklas, jie turės vadovauti už save vyresniems ir žymiai labiau patyrusiems kultūros namų lankytojams. Todėl esą nenuostabu, kad kultūros mokyklas baigusieji ieško darbo kitur arba tęsia mokslą kitose mokyklose. Vilniaus kultūros mokyklos patalpos, kuriose turi dirbti apie 400 mokinių, esančios visiškai tokios mokyklos darbui netinkamos ir labai apleistos.

KAIMO VAIKAI STIPRESNI

Lietuvos medikų higienistų darbai, tyrinėjant kaimo vaikų ir paauglių vytymosi ypatumus bei jų sveikatos apsaugos problemas, sukėlė užsienio mokslininkų susidomėjimą. Du pranešimus šiais klausimais padarė Vilniaus universiteto profesorius V. Kviklys, atstovavęs Tarybų Sąjungai Neubrandenburge įvykusiame Europos higienistų simpoziume.

— Mūsų respublikos higienistai, — papasakojo profesorius V. Kviklys, — ieškodami moksleivių nepažangumo priežasčių, visapusiškai ištyrnėjo apie du tūkstančius kaime gyvenančių vaikų. Nors jų ūgio vidurkis yra mažesnis už miesto vaikų, tačiau savo fiziniu pajėgumu, plaučių apimtimi kaimo vaikai žymiai pralenkia savo bendraamžius iš miesto. Tiesa, mažieji kaimo gyventojai dažniau serga kvėpavimo takų ligomis, pasitaiko ir gerokai užleistų šios ligos formų, dažnesni ir infekciniai susirgimai. Nustatėme nemaža atvejų, kai vaiko nepažangumo priežastis buvo jo silpna klausa, prastas regėjimas ar kitos grynai anatominės-fiziologinės priežastys.

Simpoziumo dalyviai pritarė mūsų specialistų nuomonei, kad kaimo ambulatorijose greta bendrojo profilinio terapeuto, stomatologo būtinai turi dirbti ir pediatras. Tokių kaimo ambulatorijų tinklas mūsų respublikoje sparčiai plečiamas.

PAMINKLAS J. UBOREVIČIUI

„Tėvynė niekada nepamiršta ištikimų savo sūnų. Neblėstančia šlove įėjo į mūsų didžiosios socialistinės Tėvynės istoriją ir lietuvių tautos sūnaus, pilietinio karo legendinio didvyrio, pirmojo rango armijos vado, talentingo teoretiko, nepalaužiamo internacionalisto-leniniečio Jeronimo Uborevičiaus vardas. Jo kilni asmenybė yra įkvėpusi ne vieną dailininką ir rašytoją, jo vardas iškilmngai suteikiamas pionierių būriams ir draugovėms, juo vadinamos miestų gatvės. O rugsėjo 27 d. Utenoje, kurios apylinkėse gimė ir augo Jeronimas Uborevičius, iškilmingai atidengtas paminklas karvedžiui."

Šitaip Lietuvos spauda šlovina gabų aukštaitį, aukšto rango Raudonosios armijos karį J. Uborevičių, apie kurį Mažojoje Lietuviškoje Tarybinėje Enciklopedijoje pasakyta: „Žuvo, neteisėtai represuotas asmenybės kulto sąlygomis. Rehabilituotas". (3 t. 592 psl.).

Pirma kulka į pakaušį, o paskui paminklas Utenoje. Tėvynė niekada nepamiršta ištikimų savo sūnų...

LĖLIŲ TEATRAS P. AMERIKOJE

Kauno lėlių teatras turėjo sėkmingus pasirodymus Costaricoje, Panamoje, Venecueloje ir Ekvadore. Gastrolių repertuare „Zuikių mokykla" ir „Velnių malūnas". Į spektaklius atvykdavę net po šešis tūkstančius žiūrovų.

E. MIEŽELAITIS — DARBO DIDVYRIS

Žinomas Lietuvoje poetas ir rašytojas Eduardas Mieželaitis apdovanotas Socialistinio darbo didvyrio titulu. Už savo kūrinį „Žmogus" Mieželaitis yra gavęs Lenino premiją. Daug jo poezijos išversta į kitas T .Sąjungos kalbas. Pats paskutinis jo poezijos kūrinys — „Čia Lietuva".

Apdovanojimo proga E. Mieželaitis pasikalbėjime su „Tiesos" korespondentu pa reiškė: „Aš kartais pamąstau apie kai kuriuos emigracijoje gyvenančius lietuvių literatus, dailininkus. Savo gimtoje žemėje jie būtų galėję subujoti ir savo kūryba pakelta galva įžengti į tuos kraštus, kuriuose dabar turi tenkintis kuklios „emigrantinės literatūros" skraiste.

Kartu su E. Mieželaičiu Socialistinio darbo didvyrio vardą gavo dar 13 sovietinių rašytojų. Jiems taip pat įteikti Lenino ordinai ir „Piautuvo ir kūjo" medaliai.

LIUDO GIROS KŪRYBOS VAKARAS

Vilniuje bibliotekos konferencijų salėje įvyko literatūros vakaras, skirtas Liudo Giros gimimo 90-osioms metinėms.

Rašytojai J. Paleckis, J. Būtėnas, J. Skliutauskas, A. Žukauskas, poeto sūnus V. Sirijos Gira pasidalijo savo prisiminimais apie Liudą Girą, apžvelgė jo literatūrinį palikimą. Aktoriai J. Valančienė ir J. Šalkauskas skaitė liaudies poeto eiles. Dainininkai V. Janulevičienė ir E. Kuodis atliko jo tekstais parašytas dainas.

V. NOREIKOS KONCERTAS MASKVOJE

Virgilijus Noreika vėl koncertavo Maskvoje. Jis atliko lietuvių kompozitorių J. Indros, S. Šimkaus, V. Kairiūkščio ir kt. dainas. Antroji rečitalio dalis buvo R. Šumano, F. Listo ir Pučinio kūriniai. Akomponavo žmona — Žaneta Noreikienė.

IŠ „ŠLUOTOS" HUMORO

„Kadangi laisvų numerėlių nebeturėjau, aš pakabinau šiuos du piliečius ant vienos pakabos".

(Iš rūbininkės paaiškinimo)

***

„Sulaikymo metu pilietė turėjo tris galvas: vieną kiaulės ir dvi karvės".

(Iš draugovininko paaiškinimo)

***

„Nebuvau susirinkime todėl, kad kartu su tardytoju tą vakarą užsiiminėjau plėšimu".

(Iš turgavietės budinčiojo raporto)

***

„Kad mūsų sūnus jų neišduotų, jie nutarė užkimšti jam burną auksiniu laikrodžiu".

***

„Vairuotojo niekas nemušė, nes nebuvo laiko".

(Iš liudytojų parodymų teisme)

***

„Ji kibo J. S. į plaukus todėl, kad niekur nedirbo ir norėjo išlieti susikaupusią energiją".

(Iš neredaguotų rankraščių)

A. Bučys

KALNAI IR AŠ

Akmuo su akmeniu
Vienoj lovoj guli
Milijoną metų, —
Duli
Be meilės, be aistros...

Stebiu tuos akmenis sugulusius
Į kalnus,
Kaip į didžių šventyklų bokštus,
Papuoštus
Ledo sidabru
Ir saulės auksu...

Žiūriu suniekintas,
Toks trumpalaikis
Ir mažas
Su plakančia širdim...

Europos Lietuvių Kronika

PATIKSLINIMAS

„E. Lietuvio" Nr. 38 (1. 10. 74) Avos Saudargienės „Po pietų kryžiumi" skiltyje **Reakcija ir atgarsiai** pirmoji pastraipa pasibaigia sakiniu „Tie klausimai mus **nustebino".** Turėtų būti — „Tie klausimai mus **nestebina".** Dėl šios korektūros klaidos autorę atsiprašome.

LONDONAS

RUDENS BALIUS

Londono L. M. Sambūris „Dainava" ruošia **Tradicinį Rudens Balių,** kuris įvyks lapkričio mėn. 9 d. 7.30 val. Lietuvių Namuose, 2, Ladbroke Gardens, W.11.

Gros gera muzika, veiks turtinga loterija, karšti „cepelinai" ir kiti skanumynai.

Visus maloniai kviečiame atsilankyti.

Įėjimas (su užkandžiais) 75 p.

„Dainava"

DAINAVIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Lapkričio 3 d. 4 val. p. p. Lietuvių Namuose šaukiamas dainaviečių susirinkimas.

Visos narės kviečiamos dalyvauti.

Valdyba

MIRUSIŲJŲ PRISIMINIMO DIENA

Lapkričio 3 d., sekmadienį, londoniečiai prisimins savo mirusiuosius. 3.30 val. p. p. bus kapinių lankymo procesija šv. Patriko kapinėse, kur yra daugiausia palaidota lietuvių. Procesija prasidės nuo koplyčios ir baigsis lietuviškame skyriuje.

Kapinės pasiekiamos Londono požeminio traukinio Central line, važiuojant iki Leyton stoties; autobusais 58, 69, 236.

DERBY

DAIL. P. BUGAILIŠKIS 65 M. GIMTADIENĮ ATŠVENTĖ LIGONINĖJE

Dail. P. Bugailiškis sunegalavęs pateko į ligoninę. Po ilgos tarnybos Miesto Valdyboje išėjus į pensiją, atėjo atsisveikinti Borough Engineer Mr. Bestwick, lydimas inžinierių Mr. Elliott and R. Bosworth. Jie įteikė Departamento vardu dovaną (Painting easel). Raštu pasveikino jo bendramoklis vysk. L. Povilonis iš Lietuvos, Derby parapijos Taryba bei parapijiečiai ir apie 100 Engineer Depart. tarnautojų.

Su didžiausiu glėbiu rožių atsilankė dukrelė Sigutė. Prie apkrauto vaišių stalo atskirame kambary taip pat dalyvavo ligoninės personalas.

P. Bugailiškis jau buvo pasiruošęs skristi į Anglijos lietuvių klubo ruošiamą jo darbų parodą Čiurlionio Galerijoje, Čikagoje. Deja, jis ten negalės dalyvauti. Taip pat yra gavęs kvietimą iš Šaulių S-gos Simo Kudirkos kuopos suruošti parodą New Yorke.

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

KEIGHLEY — spalio 27 d., 3 v. p. p., St. Ann'os bažn.
BRADFORDE — lapkričio 3 d., 12.30 v. Po pamaldų — organizuotas lietuvių kapų lankymas.
LEEDSE — lapkričio 10 d., 3 v. p. p.
STOKE-ON-TRENTE — spalio 27 d., 15.45 val., Sacred Heart, Tunstall.
NOTTINGHAME — spalio 27 d., 11.15 val., Lietuvių Židinyje.
NOTTINGHAME — lapkričio 1 d., **Visi Šventieji,** 19 val., Liet. Židinyje.
NOTTINGHAME — lapkr. 2 d., **Vėlinėse,** 19 val., trejos gedulingos Mišios Liet. Židinyje.
NOTTINGHAME — lapkr. 3 d., 11.15 val., Liet. Židinyje. Po pamaldų visi lankome liet. kapus Wilford Hill kapinėse.
WOLVERHAMPTONE — lapkr. 3 d., **18 val.,** Convent of Mercy, St. John's Square.
NOTTINGHAME — lapkr. 4-9 d., 19 val., gedulingi Mišparai Liet. Židinyje.
NOTTINGHAME — lapkr. 10 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

NAUJOS KNYGOS

Ilgais rudens vakarais lietuviška knyga — geriausias draugas.

Vėliausiai išėjusios iš spaudos:

Vyt. Bagdonavičius — „Indijos Religinė Išmintis" £1.62
K. Barauskas — „Prisikėlimo žmonės" £2.02
J. Tininis — „Laiškai Andromachai" £2.02
Vaižgantas — „Sin at Easter" £2.97
B. Kaslas — „The USSR-GERMAN Aggression Against LITHUANIA" £7.71
Naujai išleistas Lietuvos žemėlapis — £6.65
Žodynai, Anglų-Liet. ir Liet.-Anglų.

Rašyti: „Dainora", 14, Priory Rd., KEW-Surrey, TW9 3DF.

MANCHESTERIS

LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

L. V. S-ga „RAMOVĖ" Manchesterio skyrius š. m. lapkričio 2 d. 5.30 val. p. p. rengia Cheetham Town Hall, Cheetham, Manchester, 8, LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS minėjimą.

Programą atliks P. V. Dzidoliko vadovaujamas Skotijos lietuvių choras ir kiti. Po programos bus šokiai. Veiks baras, užkandinė.

Rengėjai kviečia visus iš arti ir toli, pavieniai ar akskursijomis, atsilankyti į minėjimą.

Skyriaus Valdyba

NOTTINGHAMAS

LIETUVIŠKAS SPAUSDINTAS ŽODIS

Lietuviškos spaudos dvigubos sukakties proga Lietuvių Židinyje, antrajame aukšte, antrame kambaryje vyksta mūsų spausdinto žodžio nuo 1899 metų iki dabarties vaizdi paroda.

Lankytojai gali įsigyti už pusę kainos vertingų lietuviškų leidinių.

Paroda atdara kasdien nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro. Ji uždaroma spalio 28 d.

BRADFORDAS

METINIS KAT. BENDRIJOS S-MAS

Spalio 6 d. po pamaldų Lietuvių Vyties klubo gražiai atremontuotoje salėje viršuje įvyko metinis kat. Bendrijos susirinkimas. Jame dalyvavo tie, kurie lanko savo pamaldas ir rūpinasi tikinčiųjų organizuotumu.

Susirinkimą atidarė kun. kapelionas. Padėkojęs už gražų lankymąsi bažnyčioje, už nuolatinę paramą ir talką, pasidžiaugė, kad yra apie 25 šeimos su viengungiais ir net pensininkais, kurie du kartus mėnesyje (ar vienu kartu) atiduoda savo duoklę jo išlaikymui kaip buvo nutarta vis. susirinkime. Pažymėjęs, kad jis pats su išrinktais atstovais mielai talkininkauja kultūrinėje veikloje, priminė lietuvių kat. Bendrijos suvažiavimą, laukiantį mūsų paramos.

Pasidalinus mintimis, naująjį bažn. komitetą nutarta sudaryti iš trijų žmonių. Vienbalsiai į naująjį komitetą išrinkti: P. Gudas, Voicekauskienė ir Kz. Vitkauskas. Ta proga buvo pasidalinta veiklos mintimis. R. Terleckienė papasakojo, kaip tikintieji talkininkauja Horsfortho anglų kat. bažnyčiai ir jos kunigui. J. Adamonis kvietė dar aktyviau bendradarbiauti su Vyties klubu ir DBLS skyriaus veikloje. I. Dickinson, nuo pat lietuvių įsikūrimo Anglijoje padedanti įvairiuose reikaluose, iškėlė glaudaus bendradarbiavimo ir savitarpės pagalbos galimybes. Pabaigoje nutarta padėkoti klubo valdybai už visokeriopą pagalbą.

Buvęs

LEIGH

A. A. S. ALESIUS

A. a. Stasys Alesius (61 m.) turėjo stiprų širdies priepuolį ir jau daugiau kaip metus sirguliavo. Keturis kartus buvo ligoninėje, bet sveikatai pagerėjus, leido laiką savo namuose daktarų ir šeimininkės priežiūroje. Rugsėjo 24 d. išėjęs į kiemą perkrito ir staiga mirė. Stasys palaidotas Manchesteryje Moston kapinėse bendrai su visais lietuviais prie mūsų lietuviško paminklo. Iš Leigh į Manchesterį palydėti susirinko visi apylinkės lietuviai. Buvo atvykę ir svetimtaučių jo išlydėti ir paskutinį kartą atsisveikinti. Į kapines atvyko ir keletas manchesteriškių. Iš viso dalyvavo apie 40 lietuvių. Laidotuvių apeigas atliko kun. V. Kamaitis. Paskutinį atsisveikinimo žodį tarė A. Bruzgys, priminęs jo paskutines vargingo gyvenimo dienas ir staigią mirtį.

S. Alesius buvo kilęs nuo Lazdijų. Užaugęs neturtingoje šeimoje, jis buvo pakenčiamai įsikūręs. Baigiantis karui, Stasys, nors ir neturtingas, nepasiliko ten, bet pasitraukė į Vakarus. 1947 m. atvažiavo į Angliją. Pradžioje dirbo anglių kasyklose, vėliau persikėlė į Leigh. Čia nusipirko namą ir galvojo praleisti savo gyvenimą.

Stasys buvo gero būdo ir gražiai su visais sugyveno. Mėgo lietuvišką spaudą ir rėmė lietuvišką veiklą. Nepamiršo ir Lietuvoje pasilikusios savo šeimos: susirašinėdavo ir siuntinėdavo siuntinius. Deja, nesulaukęs pensijos, baigė tremties gyvenimo dienas.

J. P.

VOKIETIJA

LIETUVIŠKAS VAKARAS — MINĖJIMAS

Bad Zwischenahne, kuris šiais metais švenčia 850 metų jubiliejų, spalio mėn. 5 d., šeštadienį, svetainėje „Zur weissen Taube" buvo suruoštas lietuviškas vakaras — paminėta Tautos šventė ir 70 metų spaudos atgavimo sukaktis. Pobūvį atidarė ir pravedė apyl. pirm. P. Kazirskis. Paskaitą tema „Lietuvių literatūra iki spaudos atgavimo" skaitė kun. P. Girčius, kuris nagrinėjo lietuvių raštijos istorinius etapus. Nuo garbės prezidiumo stalo susirinkusius sveikino kun. senj. A. Keleris, Schleswigo-Holsteino lietuvių atstovas Pr. Liegus, Eremeno apyl. pirm. K. Dikšaitis, Osnabruecko apyl. pirm. V. Žaliukas ir dek. V. Šarka. Kalbose buvo pasidžiaugta minėjimo surengimu ir užakcentuotas lietuvių kalbos išlaikymas tremtyje. Po to buvo galingai sugiedotas Tautos himnas. Paskui sekė linksmoji dalis su muzika, šokiais ir dainomis. Labai gaila, kad programoje nepasirodė jaunimas, kurio čia nemažai esama. Vokietijos Krašto valdyba per Jaunimo sekciją turėtų labiau susirūpinti jaunimo įtraukimu į lietuviškąją kultūrinę veiklą. Sekančią dieną, sekmadienį, vokiečių katalikų parapijos bažnyčioje buvo atlaikytos pamaldos, prisimenant žuvusius laisvės kovotojus.

ŠVEICARIJA

KONFERENCIJA CIURICHE

The British League for European Freedom surengė spalio 12 ir 13 d. Ciuriche „Laisvės, Tautų Nepriklausomybės ir Dekolonizacijos konferenciją". Konferencijon, tarp kurios rengėjų buvo ir Miunchene veikiąs, ukrainiečio Y. Stetcko vadovaujamas „Antibolševikinis Blokas", buvo sukviesti atstovai visų kraštų, kurie arba tiesiogiai Maskvos okupuoti, arba kurie paversti satelitais. Lietuviams atstovavo dr. A. Gerutis, Berne.

Konferencija pasisakė prieš Maskvos vykdomą svetimų kraštų aneksiją, jų kolonialinį išnaudojimą ir rusinimą, be to, iškėlė reikalavimą, kad visoms Maskvos paglemžtoms tautoms būtų grąžinta laisvė. Dr. A. Geručiui pasiūlius, į rezoliuciją buvo įtrauktas reikalavimas, kad po to, kai atšauktas Miuncheno susitarimas, taip pat būtų anuliuotas gėdingas Stalino-Hitlerio paktas.

Konferencijos nutarimai bus įtekti Ženevoje posėdžiaujančiai Europos „saugumo" konferencijai.

Be lietuvių, konferencijoje dalyvavo latvių, ukrainiečių, gudų, gruzinų, centralinės Azijos tautų, rumunų, vengrų, čekų, kroatų ir kitų tautų atstovai.

Konferencijai pirmininkavo The Britih League for European Freedom Londone pirmininkas D. A. Martin.

VISTIEK ESI KALTAS

Vinicos mieste Ukrainoje KGB apkaltino žydą I. Školniką, kad jis šnipinėja britams. Nesuradę jokio įrodymo, paskelbė, kad Školnikas yra Izraelio šnipas, nes nori ten emigruoti. Bet ir čia nesurasta jokios kaltinamos medžiagos. Dabar Školnikovas pasodintas į kalėjimą už tai, kad jis visą surinktą medžiagą išmoko atmintinai, ir nuvažiavęs į Izraelį galės ją perduoti...

Kitas Vinicos žydas, gydytojas, endocrinologijos skyriaus vedėjas Šternas, buvo areštuotas už kyšių ėmimą. Jo visa šeima neteko darbo. Nepavykus kaltės įrodyti, išgalvota nauja. Šį kartą sakoma, kad jis nuodija vaikus — savo pacientus. Policija kreipėsi į publiką, ieškodama liudininkų. Du gyventojai buvo net verčiami tai daryti. Bet neatsirado nei vieno, kurio vaikas būtų buvęs nunuodytas, nors Šternas dirba Vinicoje jau 30 metų. Jis vis dar tebelaikomas kalėjime.

PROTESTAVO

Rytų Berlyne 25 metų nuo komunistinės valstybės įkūrimo proga įvyko didelis kariškas paradas. Jame dalyvavo L. Brežnevas, maršalas Grečko, A. Gromyko ir kt. Parado metu buvo parodyti patys moderniškiausi iš T. Sąjungos atgabenti ginklai.

NATO kraštai ir Vakarų valstybių atstovai parade nedalyvavo. JAV, Anglija ir Prancūzija įteikė notą dėl parado ruošimo Berlyne, kuris skaitomas demilitarizuota zona. Iš visų socialistinio bloko valstybių tik Rytų Vokietija iškilmių metu organizuoja kariškus paradus.

Sukaktuvių proga priimta naują konstitucija, kurioje ryškiai pabrėžiami Rytų Vokietijos — T. Sąjungos draugystė ir nusakomi jų santykiai. Visos viltys apie abiejų Vokietijų susijungimą šioje konstitucijoje palaidotos.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

AR TAIP GERAI?

Nors mūsų organizacijos pasidarė gal nebe tokios skaitlingos, kaip iš pradžių, bet vis tik dar išsilaiko ir pakankamai gerai veikia. Per „E. Lietuvį" V. Andruškevičius kelia mintį, kad jau užtektų vienos organizacijos ir vieno pirmininko. Kažin, ar su ta mintimi galės sutikti organizacijos ir jų pirmininkai? Manyčiau, kad dar būtų per anksti imtis tokių reformų. Gal po metų ar kelių pačios gyvenimo sąlygos privers persiorganizuoti ar apsijungti. Kol kas dar nepasirodė spaudoje nuomonių dėl tų V. Andruškevičiaus iškeltų pasisakymų. Manau, kad anksčiau ar vėliau prabils „E. L." skaitytojai, o ypač organizacijų pirmininkai. Tuo labiau, kad mintį kelia ne koks eilinis, o nusimanąs asmuo. Jei tokį sumanymą keltų toksai Liobė, tai palaikytų nesuprantančiu tų reikalų.

J. Liobė

Karas eina

„Išeivių Draugas", 1914 m. rugsėjis-spalis (kalba netaisyta).

— Stevenstone lietuviai su skotais susiginčijo, kas laimės karą. Skotai pasišaipė iš anglų ir jų sąjungininkų kariuomenės. Karčemos kieme paplūdo kraujas. Lietuvių kariškos spėkos neišlaikė. Skotų raitarija taip sutramdė ir sumyniojo nekriuos lietuvius, kad lig šiol dar jie negali eiti darban. Gaila tų vyrų, jų mėlynų ištinusių veidų, užmuštų akių, o daugiausia jų šlovės, gero vardo ir visų lietuvių, kurie už juos turi sarmatą turėti.

— Anglų **orlaivis** nulėkė Vokietijon ir metė kelias bombas ant Duesseldorf dirbtuvės, kur dirbami „Cepelinai" orlaiviai. Tačiau be gązdinimo, anglai naudos iš to neturėjo.

— Rusų rotna kuknes pasitiko ant kelio būrį austrijokų. Pastarieji išsigandę metė šaudykles ir pasidavė, manydami, kad tai rusų kariuomenės diktas būrys. Dideli buvo juokai, kuomet šeši kukoriai kašavarai atvedė į rotą arti 30 belaisvių.

— Plocko rėdyboj prie Korukovo kaimo buvo spirituso dirbtuvė. Rusai pavedė tulam akcizininkui Danilovui tą spiritą sunaikinti. Iš pradžių pilta į artimiausią prūdą, tačiau vanduo staiga su spiritu nesimaišė. Žmonės vėdrais pradėjo semti iš prūdo gatavą degtinę. Ir ne vien žmonės girtuokliavo, bet pasigėrė ir karvutės, pamėginusios to skystymėlio. Užrietusios uodegas, šokinėjo tarsi ožkos, svyravo į šalis, žąsys ir antys visai neįstengė paeiti, nuolat griūdamos. Atvykę vokiečiai, spirituso neberado.

Jei taip Škotijoj į kokią pelkę pripiltų spirituso, tai škotai iščiulptų kiekvieną purvelį, negautų karvutės nė paragauti..

— Tūlas rusų liuosnoris, buvęs Berlyno universiteto studentas, su savo šešiais draugais persirėdė į vokiečių karišką uniformą ir nujojo į vokiečių užimtą miestelį. Čia drąsiai ir sumaniai pareikalavo, kad tuojau būtų prieš rusus pasiųsta dvi armoti. Vokiečiai davėsi apgauti ir tuo prisikabinę 2 armoti leidosi paskui pasirėdžiusių rusų. Ant kelio rusai užpuolė vokiečius netikėtai ir kartu su armotom dastatė į savo pulką.

— Tulas lietuvis Bellshille sukėlė triukšmą, šaukdamas, kad jis esąs „džermanas" ir grasindamas iššaudyti visus iš revolverio, nors rodos, jokio ginklo pas save nelaikė. Paduotas policijon užmokėjo £2 pabaudos.

— Glasgow'o blaivybės dr. kuopa parengė vakarą. Eilės ir dainos pritaikytos šiam laikui: kariškos arba primena Lietuvos vargus, žadino suvargintos Lietuvos meilę, prisiršimą prie lietuviškos kalbos. Patėmytinas duetas dviejų Glasgow'o dainininkių „Myliu aš tėvynę". Dainavo dailiai, gražiai, jautriai... „Myliu aš senelių kaulus tarp kurganų", daugelį sujaudino, širdį užgavo. Arba vėl daina kvartetas: „Jau atėjo rudenėlis... marš, marš, navobrancai marš!"

— Šimtinė vokiškų raitelių užėmė Jurbarko miestelį, iš kurio rusai pasitraukė. Vokiečiai apsigyveno dvare kunigaikščio Vasilčikovo, tenai pareikalavo sau 250 vėdrų alaus, degtinės ir konjako. Tarnus dvaro mušė ir stumdė, grasindami sušaudyti. Be to, suėmė iš miesto kunigą, popą, rabiną ir kelis iš miestelėnų. Ant miesto uždėjo 80.000 markių pabaudas.

— Rusų laikraščiai paduoda, jog Čanstakavoj atsilankė Bavarijos karalius Leopoldas. Senis mat geras katalikas ir jam tad parūpo ant vietos ištirti, ar daug čia vokiečių nuskriaustas garsusis klioštorius ir bažnyčia su garsiu stebuklais paveikslu Šv. Panelės. Karalius atsilankęs klioštoriuje, išklausinėjęs vienuolius ir žmones, antgalo didžiai sugėdintas vokiečių pasielgimais neradęs ką sakyti, o tuojau susirūpinęs išvažiavęs į Vokietiją.

— Kilus karei, Lietuva atsirado apgailėtiname padėjime. Ji nustojo tūkstančių savo stipriausių darbininkų, nespėjo užbaigti ūkės darbus, didžiai nukentėjo per mobilizaciją, kuri apėmė ne vien pačius žmones, bet ir jų turtą, gyvulius, javus, net padargus. Užplaukė mūsų tėvynę milijonai kareivių, tarsi šarančių visad alkanų, visad neperšvelnių: tų milijonų pilkų šinelių tarpe žmogui nekareiviui pasidarė perangšta: lietuvis savo tėvynėje, savųjų tarpe negali sau rasti ramesnio kampelio. Lietuvi, šelpk savo suvargusią tėvynę. Gelbėk jai, kas tu nebūtum, kur tu nebūtum!

— Surinkę kuklias aukas „Kareivių ir jūrininkų susidraugavimo fondui", kartu su jomis lietuviai pasiuntė ir laišką, kurį atspausdino „The Glasgow Herald" Nr. 246. Be kita ko ten rašoma: „Už šią mažą (bet iš širdies paeinančią auką) Škotijos ir Anglijos lietuviai-darbininkai vieno daikto iš šios šalies valdžios ir žmonų drįsta susilaukti, kad niekas daugiau lietuvių nevadintų „polais" taip neteisingai, nes lietuviai yra visai kita tauta, neg lenkai, turi savo atskirą tėvynę — Lietuvą (didžioji dalis — Rusijoj, mažoji — Vokietijoj) tuir atskirą savo istoriją, labai seną, turtingą ir gražią kalbą ir savo tautiškus papročius. Lietuvių Skotijoje randasi apie 7-8 tūkstančius, o tikrų lenkų iš Lenkijos apie puse šimto."

TAIKOS ZONA

Lenkijos komunistų partijos vadas Gierek, lankydamasis Vašingtone, pasiūlė Baltijos rajone sukurti „taikos ir draugiško bendradarbiavimo" zoną.

Lankymosi proga pranešta, kad Lenkija numato importuoti iš JAV įvairių įmonių ir mašinų už 1.500 mil. dolerių. Numatoma, kad JAV-Lenkijos prekybos balansas 1980 m. gali pasiekti 2.000 milijonų dolerių. JAV prekybos balansas su T. Sąjunga yra 1.200 mil. dolerių.

KALĖDINIAI DOVANŲ SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Preš sudarant dovanų siuntinius savo giminėms Lietuvoje, nepamirškite pasiųsti žemiau išvardintų prekių, kurios ypatingai ten yra naudingos ir pageidaujamos.

Stora crimplene medžiaga su ornamentais, tinka moterų eilutėms arba suknelėms 1 jardas kainuoja £2.50
Lygi crimplene medžiaga suknelėms 1 jardas £2.50
Crimplene medžiaga su blizgučiais 1 jardas £3.25
(Crimplene medžiagos viename siuntinyje galima siųsti iki 8 jardų.)
Geriausia vyriškai eilutei angliška medžiaga 3 ir ketvirtis jardų £19.00
Labai gera eilutei angliška medžiaga 3 ir ketvirtis jardų £16.50
Moterų paltams stora vilnonė medžiaga 3 jardai £12.00
Minko kailis moteriškam paltui £18.50
Nailono kailis moteriškam paltui 3 jardai £12.00
Vyriški arba moteriški užsisegami megztukai (Cardigan) £6.50
Vyriški nailono marškiniai £3.70
Sulankstom lietsargiai (labai geri) £3.50
Vilnonės gėlėtos skarelės, arba Cashmilon skarelės, su blizgučiais £3.00

Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų ir kt. Persiunčiame pinigus tokioms prekėms, kurių iš čia negalima pasiųsti. Taip pat siūlome pasiųsti arba įsigyti savo naudojimui „Olympia" rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu. Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis. Kiekvieno siuntinio pristatymas garantuotas.

Baltic Stores Ltd.

(Z. Juras)

421 HACKNEY RD., LONDON, E.2, ENGLAND.

Tel. 01-739 8734 arba 01-460 2592.

Reikalaukite mūsų kainoraščių, nurodykite savo pageidavimus.